

II

(Tiedonannot)

EUROOPAN UNIONIN TOIMIELINTEN, ELINTEN, TOIMISTOJEN JA
VIRASTOJEN TIEDONANNOT

EUROOPAN KOMISSIO

KOMISSIION TIEDONANTO

**Komission tiedonanto sääntöjenvastaisen ja sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen
takaisinperinnästä**

(2019/C 247/01)

Sisällysluettelo

	Sivu
1. JOHDANTO	2
2. YLEISET PERIAATTEET	3
2.1 Takaisinperinnän tarkoitus ja laajuus	4
2.2 Vilpittömän yhteistyön periaate	4
2.2.1 Yleinen periaate	4
2.2.2 Tietojen jakamiseen sovellettava periaate	4
2.3 Takaisinperintävelvoite	5
2.4 Takaisinperintävelvoitteen rajat	5
2.4.1 Unionin lainsäädännön yleiset periaatteet	5
2.4.2 Vanhentumisaika	9
2.5 Kansallisen lainsäädännön soveltaminen ja komission takaisinperintäpäätösten välitön ja tehokas täytäntöönpano	10
3. KOMISSIION JA ASIANOMAISEN JÄSENVALTION TEHTÄVÄT	10
3.1 Komission tehtävä	11
3.2 Jäsenvaltion tehtävä	11
4. TAKAISINPERINTÄPÄÄTÖSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO	12
4.1 Pyyntö pidentää päätöksen täytäntöönpanolle asetettua määräaikaa	12
4.2 Aloituskokous	13
4.3 Niiden tuensaajien yksilöinti, joilta tuki on perittävä takaisin	13
4.3.1 Yritysryhmään kuuluvan tuensaajan yksilöinti	13
4.3.2 Takaisinperintämääräyksen laajentaminen; taloudellinen jatkuvuus	13
4.3.3 Verotoimenpiteiden tuensaajat	15
4.4 Takaisinperittävän määrän määrittäminen	15
4.4.1 Verotoimenpiteet	16
4.4.2 Takaisinperintäkoron laskeminen	16
4.5 Takaisinperintämääräysten tiedoksi antaminen	17
4.6 Takaisinperinnän väliaikainen täytäntöönpano	17
4.7 Vaihtoehtoiset takaisinperintäkeinot	18
4.8 Maksukyvyttömyysmenettelyt	19

4.9	Takaisinperintämenettelyjen väliaikainen ja lopullinen päättäminen	20
5.	OIKEUDENKÄYNNIT KANSALLISISSA TUOMIOISTUIMISSA	20
6.	KOMISSION TAKAISINPERINTÄPÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANON LAIMINLYÖNNIN SEURAUKSET	21
6.1	Rikkomisesta johtuvat menettelyt	21
6.1.1	SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaiset toimet	21
6.1.2	SEUT-sopimuksen 260 artiklan 2 kohdan mukaiset toimet	22
6.2	Deggendorf-oikeuskäytäntö	23
7.	LOPPUSÄÄNNÖKSET	23

1. JOHDANTO

1. Euroopan komissio, jäljempänä 'komissio', on toteuttanut valtioneuvostosta vuodesta 2012 lähtien⁽¹⁾. Tässä uudistuksessa komissio on virtaviivaistanut ja konsolidoinut useita suuntaviivoja. Lisäksi lainsäädäntöpakettilla on vahvistettu jäsenvaltioiden vastuuta ja tiivistetty komission ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä valtioneuvostojen soveltamisessa. Tämän tuloksena jäsenvaltiot myöntävät nyt aiempaa enemmän tukia ilman komission ennakkovalvontaa. Junckerin komissio on kiinnittänyt erityishuomiota tähän aiheeseen ja vuodesta 2015 lähtien yli 96 prosenttia uusista tukitoimenpiteistä, joista menot on ilmoitettu ensimmäistä kertaa, on kuulunut yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen⁽²⁾ piiriin. Osuus on kasvanut absoluuttisesti mitattuna noin 28 prosenttiyksikköä vuoteen 2013 verrattuna⁽³⁾. Komissio on parantanut toimien seuranta- ja tukiketjun loppupäässä sen varmistamiseksi, että jäsenvaltiot poistavat kilpailun vääristymiä perimällä takaisin tuen, joka on maksettu valtioneuvostojen vastaisesti. Tämä on tärkeä osa komission yleistä täytäntöönpanon valvontaan liittyvää agendaa.
2. Tämän tiedonannon tarkoituksena on selventää valtioneuvoston takaisinperintää koskevia Euroopan unionin sääntöjä ja menettelyjä sekä tapoja, joilla komissio työskentelee yhdessä jäsenvaltioiden kanssa sen varmistamiseksi, että ne täyttävät unionin lainsäädännön mukaiset velvoitteensa. Tiedonanto on osoitettu jäsenvaltioiden viranomaisille, joiden vastuulla on panna täytäntöön päätös, jossa komissio on määrännyt valtioneuvoston perittäväksi takaisin, jäljempänä 'takaisinperintäpäätös'.
3. Euroopan unionin tuomioistuin, jäljempänä 'tuomioistuin', vahvisti vuonna 1973 ensimmäisen kerran, että komissiolla on valta päättää, että jäsenvaltion on muutettava sisämarkkinoille soveltumattomaksi todettua tukea tai poistettava se, ja vaatia asianomaisen tuen maksamista takaisin⁽⁴⁾. Vuonna 1983⁽⁵⁾ komissio ilmoitti jäsenvaltioille päätöksestään käyttää kaikkia käytettävissä olevia keinoja sen varmistamiseksi, että jäsenvaltiot täyttävät Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen⁽⁶⁾, jäljempänä 'SEUT-sopimuksen', nykyisen 108 artiklan 3 kohdan mukaiset velvoitteensa, joihin kuuluu myös vaatimus unionin valtioneuvostojen vastaisesti myönnetyn tuen takaisinperimisestä.
4. Komissio alkoi määrätä aiempaa järjestelmällisemmin jäsenvaltiot perimään takaisin sisämarkkinoille soveltumattoman tuen 1980-luvun loppupuolella ja 1990-luvulla. Takaisinperintään perussäännöistä säädettiin vuonna 1999 neuvoston asetuksessa (EY) N:o 659/1999⁽⁷⁾, joka on nytemmin korvattu neuvoston asetuksella (EU) 2015/1589⁽⁸⁾, jäljempänä 'menettelyasetus'. Yksityiskohtaisemmat soveltamisäännöt vahvistettiin komission asetuksessa (EY) N:o 794/2004⁽⁹⁾, jäljempänä 'täytäntöönpanoasetus'.
5. Vuonna 2007 komissio selvitti politiikkaansa ja käytäntöjään tiedonannossa "Sääntöjenvastaisen ja yhteismarkkinoille soveltumattoman valtioneuvoston takaisinperintää edellyttävien komission päätösten tehokas täytäntöönpano jäsenvaltioissa", jäljempänä 'takaisinperintää koskeva vuoden 2007 tiedonanto'⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁾ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle – EU:n valtioneuvostouudistus, COM(2012) 209 final.

⁽²⁾ Komission asetus (EU) N:o 651/2014, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2014, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (EUVL L 187, 26.6.2014, s. 1).

⁽³⁾ Ks. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html.

⁽⁴⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 12.7.1973, komissio v. Saksa ("Kohlegesetz"), C-70/72, ECLI:EU:C:1973:87, 13 kohta.

⁽⁵⁾ Komission tiedonanto (EUVL C 318, 24.11.1983, s. 3).

⁽⁶⁾ EUVL C 202, 7.6.2016, s. 47.

⁽⁷⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1999, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EUVL L 83, 27.3.1999, s. 1).

⁽⁸⁾ Neuvoston asetus (EU) 2015/1589, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2015, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (kodifikaatio) (EUVL L 248, 24.9.2015, s. 9).

⁽⁹⁾ Komission asetus (EY) N:o 794/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta (EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1).

⁽¹⁰⁾ EUVL C 272, 15.11.2007, s. 4.

6. Komission käytännöt ja unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen, yhteensä 'unionin tuomioistuimet', oikeuskäytäntö ovat sittemmin kehittyneet. Tässä tiedonannossa, joka korvaa takaisinperintää koskevan vuoden 2007 tiedonannon, selitetään tätä kehitystä.
7. Tämä tiedonanto muodostaa osan nykyaikaistettua valtiontuen valvonnan kehystä, joka otettiin käyttöön valtiontukiudistuksella. Sillä avustetaan jäsenvaltioita hoitamaan velvollisuutensa, jotta valtiontukisäännöt pannaan täytäntöön moitteettomasti, edistetään komission ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja lisätään komission toimien ennustettavuutta entisestään.
8. Lisäksi tiedonannolla on tarkoitus edistää kilpailupolitiikan moitteetonta täytäntöönpanoa. Tässä komissio asettaa etusijalle sellaisten kilpailun vääristymien korjaamisen, jotka haittaavat tasapuolisia toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla. Yhtäältä takaisinperinnän täytäntöönpano edistää tehokkuutta ja kasvua sisämarkkinoilla, ja toisaalta komission ja jäsenvaltioiden tiiviimpi yhteistyö saattaa vähentää tarvetta turvautua rikkomismenettelyihin.
9. Tällä tiedonannolla ei luoda uusia taikka muuteta olemassa olevia oikeuksia tai velvoitteita niihin oikeuksiin ja velvoitteisiin nähden, joista on säädetty Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa, menettelyasetuksessa ja täytäntöönpanoasetuksessa, sellaisina kuin unionin tuomioistuimet ovat niitä tulkinneet.

2. YLEISET PERIAATTEET

10. SEUT-sopimus estää jäsenvaltioita antamasta yrityksille taloudellisia etuja tavalla, joka voisi vääristää kilpailua sisämarkkinoilla. SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaisesti valtiontuki ei sovellu sisämarkkinoille, ellei se kuulu poikkeusryhmiin, joista säädetään saman artiklan 2 ja 3 kohdassa. SEUT-sopimuksen 42, 93 artiklassa, 106 artiklan 2 kohdassa ja 108 artiklan 2 ja 4 kohdassa määrätään lisäksi edellytyksistä, joiden nojalla valtiontuki soveltuu tai sitä voidaan pitää soveltuvana sisämarkkinoille.
11. SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaisesti komissiolle on yksinomainen toimivalta arvioida tukitoimenpiteen soveltuvuutta sisämarkkinoille⁽¹⁾. Unionin tuomioistuimella ja unionin yleisellä tuomioistuimella on valta tarkastella uudelleen komission arviota⁽²⁾.
12. SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrätään, että kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle etukäteen kaikista tuen myöntämisistä tai muuttamista koskevista suunnitelmista. Siinä kielletään jäsenvaltioita toteuttamasta ehdotettua tukitoimenpidettä ennen kuin komissio on tehnyt lopullisen päätöksen sen soveltuvuudesta sisämarkkinoille (niin sanottu täytäntöönpanokielto).
13. Uusi tuki⁽³⁾, joka on pantu täytäntöön ilman komissiolle tehtyä ilmoitusta tai ennen kuin komissio on sen hyväksynyt, on sääntöjenvastaista⁽⁴⁾. Täytäntöönpanokiellolla on välitön oikeusvaikutus⁽⁵⁾, joten kansallisten tuomioistuinten on määrättävä kaikki seuraamukset tuen sääntöjenvastaisuudesta. Kyseessä olevan jäsenvaltion on lähtökohtaisesti lopetettava tuen täytäntöönpano ja, jos se on jo pantu täytäntöön, määrättävä tuki perittäväksi takaisin, ellei asiaan liity poikkeuksellisia olosuhteita⁽⁶⁾. Komission on puolestaan vahvistettava, että sääntöjenvastainen tuki ei sovellu sisämarkkinoille, ennen kuin se määrää tuen takaisinperinnästä⁽⁷⁾.

⁽¹⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 21.11.1991, *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ym. v. Ranska* ("Saumon"), C-354/90, ECLI:EU:C:1991:440, 14 kohta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 15.12.2005, *Unicredito Italiano*, C-148/04, ECLI:EU:C:2005:774, 42 kohta.

⁽²⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 8.12.2011, *Residex Capital IV*, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, 27 kohta.

⁽³⁾ Ks. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 13 päivänä heinäkuuta 2015 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2015/1589 (kodifikaatio) (EUVL L 248, 24.9.2015, s. 9) 1 artiklan c kohta.

⁽⁴⁾ SEUT-sopimuksen 109 artiklan ja 108 artiklan 4 kohdan mukaisesti tietyt valtion tuen muodot voidaan vapauttaa niin sanottujen poikkeusasetusten nojalla velvoitteesta ilmoittaa ne komissiolle. Poikkeusasetuksen nojalla myönnetty tuki, joka ei täytä ilmoittamisesta vapautuksen edellytyksiä, on myös sääntöjenvastaista. Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 5.3.2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 84–87 kohta. SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa määrätään niin ikään poikkeuksellisesta ja erityisestä tapauksesta, jossa neuvosto voi päättää, että tuki soveltuu sisämarkkinoille. Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 4.12.2013, *komissio v. neuvosto*, C-117/10, ECLI:EU:C:2013:786, 51 kohta.

⁽⁵⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 21.11.1991, *Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires ym. v. Ranska* ("Saumon"), C-354/90, ECLI:EU:C:1991:440, 11 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 21.11.2013, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, ECLI:EU:C:2013:755, 29 kohta.

⁽⁶⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 11.7.1996, *SFEI ja muut*, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 68–71 kohta. Ks. myös unionin tuomioistuimen tuomio 5.3.2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 92–94 kohta. Ks. lisätietoa kansallisten tuomioistuinten tehtävistä valtiontukisääntöjen soveltamisessa komission tiedonannosta valtiontukisääntöjen soveltamisesta kansallisissa tuomioistuimissa (EUVL C 85, 9.4.2009, s. 1) tai sitä muuttavista tai sen korvaavista säädöksistä.

⁽⁷⁾ Tuomioistuimien on selvennyt, että komissio ei voi vaatia sääntöjenvastaisen tuen takaisinperintää tutkimatta ensin tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti. Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 14.2.1990, *Ranska v. komissio* ("Boussac"), C-301/87, ECLI:EU:C:1990:67, 9 ja 10–22 kohta. Tämä ei sulje pois sitä, että komissio voi tietyissä tapauksissa antaa takaisinperimistä koskevan välipäätöksen, ks. 27 kohta.

14. Vaikka SEUT-sopimus ei sisällä mitään nimenomaista määräystä sääntöjenvastaisen valtiontuen takaisinperinnästä, unionin tuomioistuin on todennut, että takaisinperintä on välttämätön seuraus SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätystä yleisestä periaatteesta, jonka mukaan valtiontuet ovat kiellettyjä, ja että sillä turvataan SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa vahvistetun täytäntöönpanokiellon vaikuttavuus⁽¹⁸⁾.
15. Unionin tuomioistuimet ovat sittemmin antaneet lisäohjeita takaisinperintävelvoitteen laajuudesta ja siitä, miten velvoite täytetään. Menettelyasetuksessa ja täytäntöönpanoasetuksessa esitetyt säännöt ja menettelyt perustuvat tähän oikeuskäytäntöön.

2.1 Takaisinperinnän tarkoitus ja laajuus

16. Takaisinperinnän tarkoituksena on palauttaa sisämarkkinoille tuen suorittamista edeltänyt tilanne⁽¹⁹⁾. Maksettuaan sääntöjenvastaisen tuen takaisin tuensaaja itse asiassa menettää edun, joka sillä on ollut kilpailijoihinsa nähden⁽²⁰⁾. Sääntöjenvastaisesta tuesta mahdollisesti koituneiden etujen poistamiseksi sääntöjenvastaisesti myönnetystä tukimäärästä on myös perittävä korkoa, jäljempänä 'takaisinperintäkorko'. Maksamalla takaisinperintäkoron tuensaaja menettää myös sen taloudellisen edun, joka sille on koitunut siitä, että kyseessä oleva tuki on ollut vastikkeetta sen käytettävissä, siitä ajankohdasta, jona tuki asetettiin tuensaajan käyttöön, siihen ajankohtaan asti, jolloin tämä tuki maksettiin takaisin⁽²¹⁾.
17. Menettelyasetuksen 16 artiklan 1 kohdassa edellytetään, että komission on määrättävä sääntöjenvastainen ja sisämarkkinoille soveltumaton tuki perittäväksi takaisin, ellei tämä ole unionin lainsäädännön jonkin yleisen periaatteen vastaista. Komissio määrää jäsenvaltion perimään tuen takaisin takaisinperintäpäätöksellä.
18. Menettelyasetuksen 16 artiklan 2 kohdassa vahvistetaan, että tuen lisäksi on perittävä takaisin korko, joka tuelle on kertynyt sen takaisinperimispäivään mennessä; täytäntöönpanoasetuksessa säädetään takaisinperintäkoron laskentamenetelmästä (ks. 4.4.2 jakso).
19. Menettelyasetuksen 16 artiklan 3 kohdassa säädetään myös, että "takaisinperiminen on toteutettava viipymättä ja asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti, jos ne mahdollistavat komission päätöksen välittömän ja tehokkaan täytäntöönpanon".

2.2 Vilpittömän yhteistyön periaate

2.2.1 Yleinen periaate

20. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen⁽²²⁾, jäljempänä 'SEU-sopimus', 4 artiklan 3 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot tukevat unionia sen tehtävien täyttämiseksi. Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti unionin ja jäsenvaltioiden tulee avustaa toisiaan näiden tehtävien suorittamisessa unionin tavoitteiden toteuttamiseksi.
21. Tämä periaate, jota sovelletaan kaikkiin komission ja jäsenvaltioiden välisiin suhteisiin, on erityisen tärkeä valtiontukien takaisinperintäpolitiikassa⁽²³⁾.
22. Komission ja jäsenvaltioiden on toimittava vilpittömässä yhteistyössä valtiontukimenettelyjen kaikissa vaiheissa, erityisesti SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaisen tutkinnan aikana. Hyvä yhteistyö jo tutkinnan aikana voi helpottaa ja nopeuttaa takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanoa.

2.2.2 Tietojen jakamiseen sovellettava periaate

23. Jäsenvaltion, jota takaisinperintäpäätös koskee, on raportoitava komissiolle säännöllisesti päätöksen täytäntöönpanosta. Tämän yhteistyön turvin komissio voi arvioida takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanon asianmukaisuutta ja tunnistaa paremmin mahdollisen avun tarpeen.
24. Komissio voi eritoten antaa jäsenvaltiolle esimerkkejä laskentataulukoista, joissa annetaan tietoja tuensaajista ja tukimääristä. Komissio voi myös esittää mallilaskelmia takaisinperittävästä tuesta asianomaisessa takaisinperintäpäätöksessä vahvistettujen kaavojen tai menetelmien perusteella.

⁽¹⁸⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 11.12.1973, Lorenz GmbH v. Saksan liittotasavalta ym., C-120/73, ECLI:EU:C:1973:152, 3 ja 4 kohta.

⁽¹⁹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.12.2012, komissio v. Espanja ("Magesfa II"), C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, 105 kohta.

⁽²⁰⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 4.4.1995, komissio v. Italia ("Alfa Romeo"), C-348/93, ECLI:EU:C:1995:95, 27 kohta.

⁽²¹⁾ Ks. yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 8.6.1995, Siemens v. komissio, T-459/93, ECLI:EU:T:1995:100, 97–101 kohta.

⁽²²⁾ EUVL C 202, 7.6.2016, s. 13.

⁽²³⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.9.2014, komissio v. Saksa ("Birja Gruppe"), C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, 51 ja 56 kohta.

25. Komissio voi tässä yhteydessä avustaa takaisinperintäpäätöksen mukaisesti asianomaisia jäsenvaltioita antamalla tarkempia ohjeita siitä, millaista näyttökynnystä ja minkälaista näyttöä jäsenvaltiolta edellytetään muun muassa tuensaaajien henkilöyden, takaisinperinnän kohteena olevan tuen määrän ja lopulta takaisinperittyjen määrien määrittämiseen. Komissio voi myös antaa esimerkkejä sulkutilisopimuksista (ks. 118 kohta).

2.3 Takaisinperintävelvoite

26. Valtiontuen takaisinperiminen ei ole rangaistus ⁽²⁴⁾ vaan pikemminkin looginen seuraus tuen toteamisesta sääntöjenvastaiseksi ⁽²⁵⁾, eikä se voi riippua muodosta, jossa tuki myönnettiin ⁽²⁶⁾. Takaisinperintää ei näin ollen voida pitää kohtuuttomana SEUT-sopimuksen valtiontukitavoitteisiin ⁽²⁷⁾ nähden, eikä sen voida katsoa antavan asianomaiselle jäsenvaltiolle perusteetonta etua, koska kyse on pelkästään sellaisen määrän palauttamisesta, jota tuensaaajalle ei olisi pitänyt maksaa ⁽²⁸⁾.
27. Menettelyasetuksen 13 artiklan 2 kohdan mukaisesti komissio voi käyttää omaa harkintaa ja tehdä takaisinperimistä koskevan välipäätöksen jo asianomaisten tukitoimenpiteiden tutkinnan aikana eli ennen lopullisen päätöksen tekemistä tukitoimenpiteiden soveltuvuudesta sisämarkkinoille, mikäli joukko kumulatiivisia edellytyksiä täyttyy.
28. Sen sijaan silloin, kun komissio tekee päätöksen, jossa todetaan, että tuki ei sovellu sisämarkkinoille, jäljempänä 'kielteinen päätös', komissiolla ei ole asiassa harkintavaltaa vaan sen on määrättävä tuki takaisinperittäväksi ⁽²⁹⁾, ellei se olisi vastoin unionin lainsäädännön yleistä periaatetta. Tästä syystä komission ei tarvitse esittää lisäperusteita tuen takaisinperinnän määräämiselle sen jälkeen, kun se on todennut, että tukitoimenpide on sääntöjenvastainen ja soveltumaton sisämarkkinoille ⁽³⁰⁾.
29. Riippumatta siitä, mihin lähteeseen takaisinperintävelvoite perustuu, eli olipa kyse takaisinperimistä koskevasta välipäätöksestä tai takaisinperintäpäätöksestä, asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava takaisinperintä tehokkaasti ja välittömästi menettelyasetuksen 16 artiklan 2 ja 3 kohdan mukaisesti. Ei riitä, että jäsenvaltion toteuttamalla toimenpiteillä pyritään panemaan takaisinperintäpäätös täytäntöön välittömästi ja tehokkaasti, vaan niillä on myös päästävä tähän tavoitteeseen ⁽³¹⁾.

2.4 Takaisinperintävelvoitteen rajat

2.4.1 Unionin lainsäädännön yleiset periaatteet

30. SEUT-sopimuksen 288 artiklan mukaisesti päätökset velvoittavat kaikilta osiltaan niitä, joille ne on osoitettu. Kun kyse on valtiontuesta, komissio osoittaa päätöksensä asianomaiselle jäsenvaltiolle, jolla on velvollisuus panna se täytäntöön ⁽³²⁾ käyttämällä hyväksi kaikkia tarvittavia toimenpiteitä, myös välitoimenpiteitä, täytäntöönpanon varmistamiseksi ⁽³³⁾. Komission päätöksiä koskee lainmukaisuusolettama, ja ne ovat kaikilta osiltaan velvoittavia myös sillä välin, kun päätöksiä käsitellään unionin tuomioistuimissa ⁽³⁴⁾.
31. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön ja menettelyasetuksen 16 artiklan 1 kohdan mukaisesti komissio ei vaadi valtiontuen takaisinperimistä, jos tämä olisi unionin lainsäädännön jonkin yleisen periaatteen vastaista.

⁽²⁴⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 17.6.1999, Belgia v. komissio ("Maribel kaksi ja kolme -ohjelmat"), C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, 65 kohta.

⁽²⁵⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 21.12.2016, komissio v. Aer Lingus, C-164/15 P ja C-165/15 P, ECLI:EU:C:2016:990, 114 ja 116 kohta.

⁽²⁶⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 17.9.2015, komissio v. Italia ("Venetsia ja Chioggia II"), C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, 41 kohta.

⁽²⁷⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 21.3.1990, Belgia v. komissio ("Tubemeuse"), C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, 66 kohta.

⁽²⁸⁾ Ks. unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 1.3.2017, SNCM v. komissio, T-454/13, ECLI:EU:T:2017:134, 269 kohta.

⁽²⁹⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 7.3.2002, Italia v. komissio ("Työllisyyslaitos I"), C-310/99, ECLI:EU:C:2002:143, 99 kohta.

⁽³⁰⁾ Ks. unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 20.9.2011, Regione autonoma della Sardegna ym. v. komissio, T-394/08, T-408/08, T-453/08 ja T-454/08, ECLI:EU:T:2011:493, 152 kohta.

⁽³¹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 29.3.2012, komissio v. Italia ("Sardinian hotelliala"), C-243/10, ECLI:EU:C:2012:182, 35 kohta.

⁽³²⁾ Ks. menettelyasetuksen 31 artiklan 2 kohta, jossa todetaan, että kielteiset päätökset osoitetaan asianomaiselle jäsenvaltiolle.

⁽³³⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 14.11.2018, komissio v. Kreikka ("Hellenic Shipyards II"), C-93/17, ECLI:EU:C:2018:903, 69 kohta.

⁽³⁴⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 9.7.2015, komissio v. Ranska ("Marseillen ja Korsikan väliset merireitit"), C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, 44 kohta.

32. Unionin lainsäädännön yleisiä periaatteita ei määritellä tai luetella SEU- eikä SEUT-sopimuksessa, vaan unionin tuomioistuimet ovat johtaneet nämä periaatteet jäsenvaltioiden lainsäädännöille yhteisistä yleisperiaateista. Seuraavissa kohdissa käsitellään unionin lainsäädännön yleisiä periaatteita, joihin vedotaan yleisimmin takaisinperintävelvoitteen täytäntöönpanon yhteydessä.
33. Vaikka unionin koko oikeudellinen kehys pohjaa näihin periaatteisiin, valtiontukien takaisinperintäpolitiikassa niitä tulkitaan suppeasti ⁽³⁵⁾. Näin ollen yleisluonteisia väitteitä unionin lainsäädännön yleisen periaatteen väitetyistä rikkomisesta ei voida hyväksyä.

2.4.1.1 Oikeusvarmuuden periaate

34. Oikeusvarmuuden periaate edellyttää, että oikeussäännöt ovat selviä ja täsmällisiä ja että niiden vaikutukset ovat ennakoitavissa, jotta asianomaiset osapuolet voivat selvittää, miten niiden tulee toimia sellaisissa tilanteissa ja oikeudellisissa suhteissa, joihin unionin lainsäädäntöä sovelletaan ⁽³⁶⁾. Näin ollen jäsenvaltioita ja tuensaaajia suojataan takaisinperintämääräysten langettamiselta tilanteissa, joissa oikeusvarmuuden periaatetta on rikottu.
35. Unionin tuomioistuimet ovat tulkinneet oikeusvarmuuden periaatetta suppeasti ja hyväksyneet sen, että takaisinperintää rajoitetaan vain tapauskohtaisesti arvioitavissa poikkeuksellisissa olosuhteissa.
36. Jos valtiontukea on myönnetty täytäntöönpanokiellon vastaisesti, viivästys komission valvontavallan käytössä ja tuen takaisinperintämääräyksen antamisessa ei ole riittävä oikeudellinen peruste rajoittaa takaisinperintää tai jättää se toteuttamatta ⁽³⁷⁾.
37. Tämän lisäksi unionin lainsäädännön ensisijaisuus- ja tehokkuusperiaatteet merkitsevät sitä, että jäsenvaltiot ja tuensaaajat eivät voi olettaa, että takaisinperintää rajoitettaisiin oikeusvarmuuden periaatteen nojalla silloin, jos kansallisen ja unionin lainsäädännön väitetään olevan ristiriidassa keskenään. Unionin lainsäädäntö on ensisijainen, ja kansalliset säännöt on jätettävä soveltamatta tai niitä on tulkittava tavalla, joka turvaa unionin lainsäädännön tehokkuuden ⁽³⁸⁾.
38. Tiettyjen jäsenvaltioiden lainsäädännössä tukitoimenpiteen kansallinen oikeusperusta mitätöityy voimaantulopäivästään lähtien komission tekemän takaisinperintäpäätöksen seurauksena. Tehokkuusperiaatteen näkökulmasta tällainen kansallisen lainsäädännön säännös ei voi vaikuttaa komission päätöksen lainmukaisuuteen eikä takaisinperintävelvoitteeseen. Takaisinperintä ei voi riippua siitä, millaisia seurauksia täytäntöönpanokiellon noudattamatta jättämisellä on kansallisessa lainsäädännössä ⁽³⁹⁾.

2.4.1.2 Luottamuksensuojan periaate

39. Luottamuksensuojan periaate ⁽⁴⁰⁾ on seurausta oikeusvarmuuden periaatteesta, ja unionin tuomioistuimet ovat soveltaneet niitä yhdessä. Se koskee kaikkia henkilöitä, joilla on perusteltuja ja aiheellisia odotuksia, jotka perustuvat Euroopan unionin toimivaltaisten toimielinten antamiin täsmällisiin, ehdottomiin ja johdonmukaisiin takeisiin. Tällaiset takeet on annettava sovellettavien sääntöjen mukaisesti ⁽⁴¹⁾. Näin ollen tällä periaatteella suojataan jäsenvaltioiden ja tuensaaajien perusteltuja odotuksia siitä, että komissio ei määrää tukea perittäväksi takaisin.

⁽³⁵⁾ Ks. unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 20.9.2011, Regione autonoma della Sardegna ym. v. komissio, T-394/08, T-408/08, T-453/08 ja T-454/08, ECLI:EU:T:2011:493, 283 kohta.

⁽³⁶⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 15.2.1996, Duff ym., C-63/93, ECLI:EU:C:1996:51, 20 kohta.

⁽³⁷⁾ Oikeusvarmuuden periaate estää komissiota viivyttämästä loputtomasti toimivaltansa käyttöä. Unionin tuomioistuin on kuitenkin todennut, että "komission viivästys valvontavaltansa käyttämisessä ja kyseisen tuen takaisinperimisestä määräämisessä johtaa kyseisen takaisinperintää koskevan päätöksen lainvastaisuuteen ainoastaan poikkeustapauksissa, joissa on kyse komission selkeästä laiminlyönnistä ja sillä olevan huolellisuusvelvoitteen ilmeisen selvästä noudattamatta jättämisestä": ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 22.4.2008, komissio v. Salzgitter, C-408/04 P, ECLI:EU:C:2008:236, 106 kohta. Vverotuksellisia taloudellisia etu yhtymiä koskevassa GIE Fiscaux -asiassa komissio päätti, että asiaan liittyvien poikkeuksellisten olosuhteiden erityisen yhdistelmän vuoksi takaisinperintä oli oikeusvarmuuden periaatteen suojaamiseksi rajoitettava koskemaan tukea, joka oli myönnetty sen päivän jälkeen, jona komissio oli tehnyt menettelyasetuksen 6 artiklan mukaisen päätöksen muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta. Ks. komission 20 päivänä joulukuuta 2006 tekemä päätös tukiohjelmasta, jonka Ranska on ottanut käyttöön yleisen verolainsäädännön 39 CA §:n nojalla – Valtiontuki C 46/2004 (ex NN 65/2004), EUVL L 112, 30.4.2007, s. 41.

⁽³⁸⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 5.10.2006, komissio v. Ranska ("Scott"), C-232/05, ECLI:EU:C:2006:651, 50–53 kohta.

⁽³⁹⁾ Ks. unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 7.10.2010, DHL Aviation ja DHL Hub Leipzig v. komissio, T-452/08, ECLI:EU:T:2010:427, 34 ja 41 kohta.

⁽⁴⁰⁾ Luottamuksensuojan periaatteen osalta ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 20.9.1990, komissio v. Saksa, C-5/89, ECLI:EU:C:1990:320, 13 ja 14 kohta.

⁽⁴¹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 24.3.2011, ISD Polska ym. v. komissio, C-369/09 P, ECLI:EU:C:2011:175, 123 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 16.12.2010, Kahla Thüringen Porzellan v. komissio, C-537/08 P, ECLI:EU:C:2010:769, 63 kohta; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 16.12.2008, Masdar (UK) v. komissio, C-47/07 P, ECLI:EU:C:2008:726, 34 ja 81 kohta.

40. Koska SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohta on luonteeltaan pakottava, jäsenvaltio, jonka viranomaiset ovat myöntäneet tukea täytäntöönpanokiellon vastaisesti, ei voi vedota siihen, että kyseinen rikkominen synnyttää tuensaajalle oikeutetun odotuksen siitä, että tukea ei peritä takaisin. Muussa tapauksessa SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklalla ei olisi mitään vaikutusta ⁽⁴²⁾.
41. Kun täytäntöönpanokieltoa on rikottu, tuensaaja ei myöskään voi väittää, että sillä olisi oikeutettuja odotuksia sen osalta, että tuen myöntäminen olisi ollut sääntöjenmukaista, ellei tilanteeseen liity poikkeuksellisia olosuhteita ⁽⁴³⁾. Huolellisen taloudellisen toimijan pitäisi pystyä selvittämään, oliko tuella komission asianmukainen hyväksyntä ⁽⁴⁴⁾. Tätä periaatetta sovelletaan myös pieniin yrityksiin ⁽⁴⁵⁾.
42. Unionin tuomioistuimet ovat tunnistaneet useita tilanteita, joissa oikeutettuja odotuksia ei synny ja jotka eivät näin ollen voi rajoittaa tai estää asianomaisen tuen takaisinperintää. Etenkään seuraavat tilanteet eivät synnytä oikeutettua odotusta:
- komission vaikeneminen sille ilmoitetusta tukitoimenpiteestä ⁽⁴⁶⁾;
 - komission ilmeinen puuttumattomuus tukitoimenpiteeseen, jota ei ole ilmoitettu ⁽⁴⁷⁾;
 - menettelyasetuksen 6 artiklan mukaisen muodollisen tutkinnan aloittamisesta tehty päätös, jossa komissio esittää pelkästään väliaikaisen arvion tutkimuksen kohteena olevista tukitoimenpiteistä – tuensaajan oikeutetut odotukset eivät näet voi perustua väliaikaiseen päätökseen ⁽⁴⁸⁾;
 - komission suhteellisen pitkään kestänyt toimimattomuus ⁽⁴⁹⁾;
 - komission tekemä aiempi päätös ⁽⁵⁰⁾;
 - komission tekemät useat perättäiset päätökset, joissa on hyväksytty tuen myöntäminen ja jotka on kumottu myöhemmin unionin tuomioistuimissa ⁽⁵¹⁾;

⁽⁴²⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 9.6.2011, *Diputación Foral de Vizcaya ym. v. komissio*, C-465/09 P – C-470/09 P, ECLI:EU:C:2011:372, 150 kohta.

⁽⁴³⁾ Ks. unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 15.11.2018, *Deutsche Telekom v. komissio*, T-207/10, ECLI:EU:T:2018:786, 42 kohta. Unionin tuomioistuin on todennut ainoastaan yhdessä tapauksessa, nimittäin asiassa RSV antamassaan tuomiossa, että tuensaajalla on oikeutettuja odotuksia. Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 24.11.1987, *RSV v. komissio*, C-223/85, ECLI:EU:C:1987:502. Unionin tuomioistuimet ovat kuitenkin painottaneet asianomaisen tapauksen poikkeuksellisia olosuhteita kieltäytymällä ulottamasta luottamuksensuojaa asiassa RSV todetusta poikkeustilanteesta muihin tapauksiin; ks. esimerkiksi yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 14.1.2004, *Fleuren Compost v. komissio*, T-109/01, ECLI:EU:T:2004:4, 145–148 kohta, ja yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29.4.2004, *Italia v. komissio*, C-298/00 P, ECLI:EU:C:2004:240, 90 kohta.

⁽⁴⁴⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 20.3.1997, *Land Rheinland-Pfalz v. Alcan Deutschland*, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, 25 kohta.

⁽⁴⁵⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29.4.2004, *Italia v. komissio*, C-298/00 P, ECLI:EU:C:2004:240, 88 kohta.

⁽⁴⁶⁾ Ks. yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 30.11.2009, *Ranska v. komissio*, T-427/04 ja T-17/05, ECLI:EU:T:2009:474, 261 kohta.

⁽⁴⁷⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 8.12.2011, *France Télécom v. komissio*, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, 58–60 kohta.

⁽⁴⁸⁾ Ks. unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 27.2.2013, *Nitrogénművek Vegyipari v. komissio*, T-387/11, ECLI:EU:T:2013:98, 121 kohta; Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 25.3.2009, *Alcoa Trasformazioni v. komissio*, T-332/06, ECLI:EU:T:2009:79, 61 kohta.

⁽⁴⁹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 28.7.2011, *Diputación Foral de Vizcaya ym. v. komissio*, C-471/09 P – C-473/09 P, ECLI:EU:C:2011:521, 64–65, 68 ja 75–77 kohta.

⁽⁵⁰⁾ Aiemman päätöksen, jossa on katsottu, että tietyssä toimenpiteessä ei ole kyse valtiontuesta, tai todettu tietty valtiontukitoimenpide sisämarkkinoille soveltuvaksi, on tulkittava koskevan tiukasti asianomaiselle erityistapaukselle ominaisia tosiseikkoja ja olosuhteita. Kutakin tapausta on arvioitava sen omista lähtökohdista käsin. Näin ollen unionin tuomioistuin on esimerkiksi katsonut, että aiempi päätös, jossa on todettu, että toimenpiteessä ei ole kyse valtiontuesta, soveltamisajan rajallisuuden ja tietyllä hetkellä vallinneiden olosuhteiden perusteella, ei voi synnyttää oikeutettuja odotuksia vastaavan toimenpiteen valtiontukiluonteesta arvioinnista tulevaisuudessa. Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 21.7.2011, *Alcoa Trasformazioni v. komissio*, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, 72–75 kohta. Tilanne on toinen, jos komissio muuttaa arviotaan toimenpiteestä pelkästään soveltamalla perustamissopimuksen valtiontukisääntöjä aiempaa tiukemmin. Tällaisessa tapauksessa unionin tuomioistuin on katsonut, että tuensaajilla oli oikeus odottaa, että komission päätöksessä, joka kumoo komission aiemman lähestymistavan, niille annettaisiin riittävästi aikaa tämän muutoksen käsittelemiseen, ja näin ollen tuensaajat ovat luottamuksensuojan piirissä. Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 22.6.2006, *Belgia v. komissio* ("Forum 187"), C-182/03 ja C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, 71 kohta.

⁽⁵¹⁾ Asiassa CELF II annetussa tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi, että epätavanomainen kumoamistuomioiden peräkkäisyys kuvastaa lähtökohtaisesti tapauksen hankaluutta eikä todellakaan voi synnyttää oikeutettuja odotuksia vaan on pikemminkin omiaan lisäämään tuensaajan epäilyjä riidanalaisen tuen soveltavuudesta sisämarkkinoille. Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.3.2010, *CELF ja ministre de la Culture et de la Communication* ("CELF II"), C-1/09, ECLI:EU:C:2010:136, 51–52 ja 55 kohta.

— komission neuvostolle esittämä päätösehdotus ⁽⁵²⁾.

2.4.1.3 Oikeusvoiman periaate

43. Oikeusvoiman periaatteella vahvistetaan se, että ”kaikkien käytettävissä olevien oikeussuojakeinojen käytön tai näitä oikeussuojakeinoja varten säädettyjen määräaikaisten umpeen kulumisen jälkeen lopullisiksi tulleita tuomioistuinten päätöksiä ei voida enää saattaa kyseenalaiseksi” ⁽⁵³⁾.
44. Unionin tuomioistuin tunnustaa tämän periaatteen merkityksen sekä Euroopan unionin oikeusjärjestyksessä että jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmissä ⁽⁵⁴⁾. Koska oikeusvoiman periaatteen soveltaminen ei voi kuitenkaan estää unionin lainsäädännön ensisijaisuutta ja tehokkuutta, sitä ei voida käyttää perusteena unionin lainsäädännön rikkomiselle eikä se voi olla esteenä valtiontukien takaisinperinnälle ⁽⁵⁵⁾.
45. Unionin lainsäädännön ensisijaisuusperiaatteen mukaisesti unionin valtiontukisäännöt ovat ensisijaisia suhteessa niiden kanssa ristiriidassa oleviin kansallisiin lakeihin, jotka on jätettävä soveltamatta. Tämä koskee myös sellaisia kansallisia sääntöjä ja tuomioistuinten päätöksiä, joiden vaikutuksena on, että oikeusvoiman periaatteen soveltaminen rikkoo Euroopan unionin valtiontukisääntöjä.
46. Sääntöjenvastaisen tuen osalta on erityisesti todettava, että vaikka oikeusvoiman periaatteen toteuttamisen säännöt ovat kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestelmän sisäinen asia menettelyllisen itsemääräämisoikeuden periaatteen nojalla, ne eivät voi tehdä jonkin kansallisen tuomioistuimen tekemästä lopullisesta päätöksestä estettä täytäntöönpanokiellon rikkomisesta aiheutuvien välttämättömien seuraamusten määräämiselle eikä niiden seurauksena voi olla se, että kansallisten tuomioistuinten tai viranomaisten on mahdotonta määrätä tällaisia seuraamuksia ⁽⁵⁶⁾.

2.4.1.4 Takaisinperinnän täydellinen mahdottomuus

47. Periaate, jonka mukaan ”ketään ei velvoiteta mahdottomaan”, kuuluu unionin oikeuden yleisiin oikeusperiaatteisiin ⁽⁵⁷⁾. Sellaisten poikkeuksellisten olosuhteiden olemassaolo, joiden takia jäsenvaltion on täysin mahdotonta panna takaisinperintäpäätöstä täytäntöön, on ainoa unionin tuomioistuimen tunnustama tilanne, joka oikeuttaa jäsenvaltion laiminlyömään päätöksen täytäntöönpanon ⁽⁵⁸⁾.
48. Täydellinen mahdottomuus on ymmärretty unionin tuomioistuimissa suppeasti. Jäsenvaltion on osoitettava, että se on vilpittömästi yrittänyt periä tuen takaisin, ja sen on toimittava yhteistyössä komission kanssa SEU-sopimuksen 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti, jotta takaisinperinnän ongelmat voitaisiin ratkaista ⁽⁵⁹⁾.
49. Jäsenvaltiolla on todistustaakka osoittaa perustellut syyt siihen, että sisämarkkinoille soveltumatonta tukea ei ole peritty takaisin ⁽⁶⁰⁾ tai se on peritty takaisin vain osittain. Se, minkälaista näyttöä takaisinperinnän täydellisen mahdottomuuden osoittamiseksi edellytetään, riippuu kunkin tapauksen ominaispiirteistä.
50. Asianomainen jäsenvaltio ei voi näyttää toteen takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanon täydellistä mahdottomuutta pelkästään ilmoittamalla komissiolle oikeudellisista, poliittisista, käytännöllisistä tai sisäisistä hankaluuksista ⁽⁶¹⁾.

⁽⁵²⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 24.3.2011, *ISD Polska ym. v. komissio*, C-369/09 P, ECLI:EU:C:2011:175, 124 kohta.

⁽⁵³⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 22.12.2010, *komissio v. Slovakia ("Frucona Košice")*, C-507/08, ECLI:EU:C:2010:802, 59 kohta.

⁽⁵⁴⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 24.1.2013, *komissio v. Espanja ("Magefesa")*, C-529/09, ECLI:EU:C:2013:31, 64 kohta.

⁽⁵⁵⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 18.7.2007, *Lucchini*, C-119/05, ECLI:EU:C:2007:434, 61–63 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 11.11.2015, *Klausner Holz Niedersachsen*, C-505/14, ECLI:EU:C:2015:742, 45 kohta.

⁽⁵⁶⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.11.2015, *Klausner Holz Niedersachsen*, C-505/14, ECLI:EU:C:2015:742, 40 kohta; Ks. myös unionin tuomioistuimen tuomio 5.3.2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 138 ja 139 kohta.

⁽⁵⁷⁾ Unionin tuomioistuimen tuomio 6.11.2018, *Scuola Elementare Maria Montessori v. komissio*, C-622/16 P – C-624/16 P, ECLI:EU:C:2018:873, 79 kohta.

⁽⁵⁸⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 9.11.2017, *komissio v. Kreikka ("Larco")*, C-481/16, ECLI:EU:C:2017:845, 28 kohta.

⁽⁵⁹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 12.2.2015, *komissio v. Ranska ("Plans de Campagne")*, C-37/14, ECLI:EU:C:2015:90, 67 kohta.

⁽⁶⁰⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 9.7.2015, *komissio v. Ranska ("Marseillen ja Korsikan väliset merireitit")*, C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, 52 ja 53 kohta.

⁽⁶¹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 9.11.2017, *komissio v. Kreikka ("Larco")*, C-481/16, ECLI:EU:C:2017:845, 29 kohta; ks. myös unionin tuomioistuimen tuomio 6.11.2018, *Scuola Elementare Maria Montessori v. komissio*, C-622/16 P – C-624/16 P, ECLI:EU:C:2018:873, 91 ja 95 kohta.

51. Näin ollen asianomainen jäsenvaltio ei voi perustella takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanemisen laiminlyöntiä vetoamalla täydelliseen mahdottomuuteen, joka perustuu kansallisen lainsäädännön vaatimuksiin, kuten kansallisiin vanhentumisaikoihin ⁽⁶²⁾, takaisinperintäoikeuden puuttumiseen kansallisesta lainsäädännöstä ⁽⁶³⁾ tai oikeudelliseen tyhjiöön ⁽⁶⁴⁾. Jäsenvaltio ei niin ikään voi vedota sen kansallisessa oikeusjärjestyksessä oleviin säännöksiin, käytäntöihin tai tilanteisiin, ei myöskään huoliin yhteiskunnallisista levottomuuksista ⁽⁶⁵⁾, perustellakseen unionin lainsäädäntöön perustuvien velvoitteiden noudattamatta jättämistä ⁽⁶⁶⁾. Vain hyvin erityisissä tapauksissa täydellisen mahdottomuuden peruste voi olla oikeudellinen, ja perusteen on tällöin oltava unionin lainsäädännön mukainen ⁽⁶⁷⁾.
52. Jäsenvaltion on määriteltävä ja toteutettava tarvittavat toimenpiteet viipymättä ⁽⁶⁸⁾. Tämän saavuttamiseksi asianomaisen jäsenvaltion on ehkä annettava uusia säädöksiä tai hylättävä kansallisen lainsäädännön sellaisia säännöksiä, jotka eivät mahdollista todettujen ongelmien nopeaa poistamista. Tuen takaisinperimiseksi tehtyjen yritysten tulee lisäksi olla perusteellisia, ja niistä on esitettävä asianmukaista näyttöä ⁽⁶⁹⁾.
53. Tuensaajan taloudellinen tilanne ei myöskään vaikuta tuen takaisinperintävelvoitteeseen. Se, että yritys on talousvaikeuksissa tai jopa maksukyvytön, ei ole todiste siitä, että takaisinperintä olisi mahdotonta ⁽⁷⁰⁾, paitsi jos se on selvitystilassa eikä realisoitavia varoja ole ⁽⁷¹⁾ (ks. 4.8 jakso). Tuen takaisinperiminen on mahdotonta myös siinä tapauksessa, että tuensaaja on jo lakannut olemasta eikä sillä ole oikeudellista ja taloudellista seuraajaa (ks. 135 kohta).
54. Takaisinperinnän tarkoituksena ei ole maksimoida jäsenvaltion tuottoja vaan palauttaa tilanne, joka sisämarkkinoilla vallitsi ennen tuen myöntämistä. Näin ollen mahdolliset tappiot, joita jäsenvaltiolle aiheutuu osakkaana tai velkojana, eivät oikeuta takaisinperintävelvoitteen noudattamatta jättämistä.
55. Takaisinperinnän täydellinen mahdottomuus tulee tyypillisesti esiin silloin, kun takaisinperintäpäätöstä ollaan panemassa täytäntöön, mutta takaisinperintä voidaan todeta täydellisen mahdottomaksi jo komission menettelyasetuksen 6 artiklan mukaisessa muodollisessa tutkinnassa ⁽⁷²⁾.

2.4.2 Vanhentumisaika

56. Menettelyasetuksen 17 artiklan 1 kohdassa säädetään, että komission toimivaltuuksiin määrätä tuki perittäväksi takaisin sovelletaan kymmenen vuoden vanhentumisaikaa, jäljempänä 'vanhentumisaika'.
57. Menettelyasetuksen 17 artiklan 2 kohdan mukaisesti vanhentumisaika alkaa päivästä, jona sääntöjenvastainen tuki myönnetään tuensaajalle ⁽⁷³⁾ joko yksittäisenä tukena tai tukiohjelman kuuluvana tukena ⁽⁷⁴⁾. Kun kyseessä on tukiohjelma, vanhentumisaika ei ala kulua päivästä, jona sen oikeusperusta on hyväksytty, vaan hetkestä, jona yksittäinen tuki on myönnetty tästä tukiohjelmasta ⁽⁷⁵⁾.

⁽⁶²⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 20.3.1997, Land Rheinland-Pfalz v. Alcan Deutschland, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, 34–37 kohta.

⁽⁶³⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 21.3.1991, Italia v. komissio ("Lanerossi"), C-303/88, ECLI:EU:C:1991:136, 52 ja 60 kohta.

⁽⁶⁴⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 17.10.2013, komissio v. Kreikka ("Ellinikos Xrysos"), C-263/12, ECLI:EU:C:2013:673, 36 kohta.

⁽⁶⁵⁾ Tuomioistuin on vastaavasti selventänyt, että "yleistä järjestystä häiritsevistä mahdollisista yhteiskunnallisista levottomuuksista on oikeuskäytännössä vakiintuneesti todettu, kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 86 kohdassa tuonut esiin, että tällaisten levottomuuksien uhatessa asianomaisella jäsenvaltiolla on velvollisuus toteuttaa kaikki unionin oikeuden vaikutuksen ja tehokkuuden takaamiseen soveltuvat toimenpiteet, jotta unionin oikeuden asianmukainen soveltaminen voidaan turvata kaikkien talouden toimijoiden intressien mukaisesti, ellei asiassa ole näytetty, että kyseisen valtion toimenpiteistä aiheutuisi yleiselle järjestykselle seurauksia, joita se ei pystyisi estämään käytettävissään olevilla keinoilla". Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 9.7.2015, komissio v. Ranska ("Marseillen ja Korsikan väliset merireitit"), C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, 52 kohta.

⁽⁶⁶⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 17.9.2015, komissio v. Italia ("Venetsia ja Chioggia II"), C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, 51 kohta.

⁽⁶⁷⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.9.2014, komissio v. Saksa ("Birja Gruppe"), C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, 49 kohta.

⁽⁶⁸⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 9.7.2015, komissio v. Ranska ("Marseillen ja Korsikan väliset merireitit"), C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, 49 kohta.

⁽⁶⁹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 9.7.2015, komissio v. Ranska ("Marseillen ja Korsikan väliset merireitit"), C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, 57 kohta.

⁽⁷⁰⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 15.1.1986, komissio v. Belgia, C-52/84, ECLI:EU:C:1986:3, 14 kohta.

⁽⁷¹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 2.7.2002, komissio v. Espanja, C-499/99, ECLI:EU:C:2002:408, 37 kohta.

⁽⁷²⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 6.11.2018, Scuola Elementare Maria Montessori v. komissio, C-622/16 P – C-624/16 P, ECLI:EU:C:2018:873, 82 ja 84 kohta.

⁽⁷³⁾ Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 25.1.2018, BSCA v. komissio, T-818/14, ECLI:EU:T:2018:33, 72 kohta.

⁽⁷⁴⁾ Käsitteet "tukiohjelma" ja "yksittäinen tuki" määritellään menettelyasetuksen 1 artiklan d ja e alakohdassa.

⁽⁷⁵⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 8.12.2011, France Télécom v. komissio, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, 80 kohta.

58. Tuen myöntämispäivä riippuu kyseessä olevan tuen luonteesta. Kun kyseessä on monivuotinen tukiohjelma, jossa maksuja tai muita taloudellisia etuja myönnetään säännöllisesti, tukiohjelman oikeusperustan hyväksymispäivästä voi kulua huomattavan pitkä aika päivään, jolloin tuki tosiasiallisesti myönnetään asianomaisille yrityksille. Tällaisessa tapauksessa vanhentumisaajan laskemiseksi on katsottava, että tuki on myönnetty tuensaajalle vasta päivänä, jona tuensaaja tosiasiallisesti vastaanottaa sen ⁽⁷⁶⁾.
59. Edellä 58 kohdassa mainittua periaatetta sovelletaan myös tukiohjelmiin, joihin sisältyy säännöllisesti myönnettäviä verotuksellisia toimenpiteitä (esimerkiksi veronhuojennukset kussakin vuotuisessa taikka puolivuotuisessa veroilmoituksessa), joiden osalta vanhentumisaika alkaa kulua kussakin veromenettelyssä päivänä, jona vero on maksettava.
60. Voidakseen panna takaisinperintäpäätöksen täytäntöön asianomaisen jäsenvaltion on ehkä suoritettava tarkastuksia, esimerkiksi verotarkastuksia tietyiltä verovuosilta, vaikka tarkastusten määräaika olisi kansallisen lainsäädännön mukaan umpeutunut. Tällaisessa tapauksessa kansallisilla vanhentumissäännöillä ei voida perustella takaisinperintävelvoitteen noudattamatta jättämistä, ja tällaiset säännöt on tarvittaessa jätettävä soveltamatta ⁽⁷⁷⁾.
61. Koska tukitoimenpiteen tutkinta on jäsenvaltion ja komission kahdenvälinen menettely, vanhentumisaika, joka on alkanut kulua, voidaan keskeyttää millä tahansa toimella, jonka komissio tai jäsenvaltio komission pyynnöstä toteuttaa ⁽⁷⁸⁾. Tähän ei vaikuta se, onko toimesta ilmoitettu tuensaajalle ⁽⁷⁹⁾ tai onko se tullut tämän tietoon. Jos komission päätöstä käsitellään unionin tuomioistuimissa, vanhentumisaajan kuluminen keskeytetään siihen asti, kun asian käsittely on saatu päätökseen.
62. Menettelyasetuksen 17 artiklan 3 kohdassa säädetään, että ”tuki, jonka osalta vanhentumisaika on kulunut umpeen, katsotaan voimassa olevaksi tueksi”. Menettelyasetuksessa säädetyllä vanhentumisaajalla ”vain suljetaan pois sellaisten tukien takaisinperintä, jotka on otettu käyttöön yli kymmenen vuotta ennen komission ensimmäistä puuttumista asiaan” ⁽⁸⁰⁾.

2.5 Kansallisen lainsäädännön soveltaminen ja komission takaisinperintäpäätösten välitön ja tehokas täytäntöönpano

63. Menettelyasetuksen 16 artiklan 3 kohdassa on kodifioitu tehokkuusperiaatteen vaatimukset ⁽⁸¹⁾. Takaisinperintävelvoite on täytetty vasta sitten, kun asianomainen jäsenvaltio on tosiasiallisesti perinyt takaisin sisämarkkinoille soveltumattoman tuen sekä takaisinperintäkoron ⁽⁸²⁾, jäljempänä ’takaisinperittävä kokonaismäärä’.
64. Asianomainen jäsenvaltio voi valita keinot, joilla se täyttää takaisinperintävelvoitteensa, kunhan niissä noudatetaan tehokkuusperiaatetta ⁽⁸³⁾ ja vastaavuusperiaatetta ⁽⁸⁴⁾. Sitä, onko asianomainen jäsenvaltio pannut takaisinperintävelvoitteen välittömästi ja tehokkaasti täytäntöön näiden periaatteiden mukaisesti, voidaan arvioida vain tapauskohtaisesti ⁽⁸⁵⁾.

3. KOMISSION JA ASIANOMAISEN JÄSENVALTION TEHTÄVÄT

65. Sekä komissiolla että jäsenvaltioilla on keskeinen tehtävä takaisinperintäpäätösten täytäntöönpanossa, ja niiden on edistettävä takaisinperintäpolitiikan tehokasta toteuttamista. Vankka takaisinperintäpolitiikan toteuttaminen yhdessä tiiviin ja aktiivisen yhteistyön kanssa, korjaa tehokkaasti kilpailun vääristymistä sisämarkkinoilla ja edistää sisämarkkinoiden täyttä potentiaalia.

⁽⁷⁶⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 8.12.2011, France Télécom v. komissio, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, 82 kohta.

⁽⁷⁷⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 20.3.1997, Land Rheinland-Pfalz v. Alcan Deutschland, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, 34–37 kohta.

⁽⁷⁸⁾ Esimerkiksi tietopyyntö komissiolta asianomaiselle jäsenvaltiolle keskeyttää vanhentumisaajan ja se käynnistyy alusta uudelleen. Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 26.4.2018, ANGED, C-233/16, ECLI:EU:C:2018:280, 84 ja 85 kohta.

⁽⁷⁹⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 6.10.2005, Scott v. komissio, C-276/03 P, ECLI:EU:C:2005:590, 27 ja 36 kohta.

⁽⁸⁰⁾ Unionin tuomioistuimen tuomio 23.1.2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, ECLI:EU:C:2019:51, 52 kohta; yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 30.4.2002, Gibraltar v. komissio, T-195/01 ja T-207/01, ECLI:EU:T:2002:111, 130 kohta.

⁽⁸¹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.9.2014, komissio v. Saksa (”Biria Gruppe”), C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, 39 ja 41 kohta.

⁽⁸²⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 6.10.2011, komissio v. Italia (”Venetsia ja Chioggia II”), C-302/09, ECLI:EU:C:2011:634, 38 ja 39 kohta.

⁽⁸³⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 5.10.2006, komissio v. Ranska (”Scott”), C-232/05, ECLI:EU:C:2006:651, 49 kohta.

⁽⁸⁴⁾ Vastaavuusperiaatteen nojalla kansallista lainsäädäntöä on sovellettava syrjimättömästi sellaisiin samankaltaisiin tapauksiin nähden, joihin sovelletaan yksinomaan kansallista lainsäädäntöä. Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 13.6.2002, Alankomaat v. komissio, C-382/99, ECLI:EU:C:2002:363, 90 kohta.

⁽⁸⁵⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.9.2014, komissio v. Saksa (”Biria Gruppe”), C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, 43 kohta.

3.1 Komission tehtävä

66. Komissio pyrkii takaisinperintäpäätöksissään yksilöimään sisämarkkinoille soveltumattoman tuen saajat ja määrittämään takaisinperittävän tukimäärän⁽⁸⁶⁾. Tällä tavalla takaisinperintäpäätökset voidaan panna täytäntöön nopeammin ja helpottaa takaisinperintävelvoitteen täyttämistä. Jos tämä ei ole mahdollista, komissio kuvaa takaisinperintäpäätöksessä menetelmän, jonka avulla jäsenvaltion on yksilöitävä tuensaajat ja määritettävä takaisinperittävä tukimäärä⁽⁸⁷⁾.
67. Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti komissio avustaa asianomaista jäsenvaltiota takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanossa muun muassa
- antamalla asianomaiselle jäsenvaltiolle esimerkkejä laskentataulukoista, joissa annetaan tietoja tuensaajista ja tukimääristä (ks. 24 ja 25 kohta);
 - arvioimalla pyyntöjä pidentää takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanolle asetettua määräaika (ks. 4.1 jakso);
 - järjestämällä aloituskokouksen (ks. 4.2 jakso);
 - tarjoamalla välineen takaisinperintäkoron laskemiseen (ks. 111 kohta);
 - antamalla esimerkkejä tuen tilapäiseen takaisinperimiseen soveltuvista sulkuutilisopimuksista (ks. 118 kohta);
 - tiedottamalla asianomaiselle jäsenvaltiolle takaisinperintämenettelyn väliaikaisesta tai lopullisesta lopettamisesta (ks. 4.9 jakso).

3.2 Jäsenvaltion tehtävä

68. Jäsenvaltioilla on erittäin tärkeä tehtävä takaisinperintäpolitiikan tehokkaassa toteuttamisessa. Eritoten toimittamalla tarkkoja ja kattavia tietoja menettelyasetuksen 6 artiklan mukaisen muodollisen tutkinnan aikana jäsenvaltiot voivat edistää sellaisten takaisinperintäpäätösten hyväksymistä, jotka on helpompi panna täytäntöön ja joilla ehkäistään tai pienennetään riskiä siitä, että takaisinperiminen ei ole välitöntä ja tehokasta. Jäsenvaltio voi erityisesti ilmoittaa erityisolosuhteista, jotka sen mukaan komission olisi otettava huomioon vahvistaessaan määräaika takaisinperintävelvoitteen täytäntöönpanolle (ks. 71 ja 72 kohta).
69. Menettelyasetuksen 16 artiklan 1 kohdan mukaisesti asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta. Asianomaisen jäsenvaltion oikeusjärjestelmän mukaan useat eri viranomaiset joko paikallisella, alueellisella tai kansallisella tasolla voivat olla osallisina takaisinperintäprosessissa. Jäsenvaltiolle osoitettu komission päätös velvoittaa kaikkia valtion elimiä, myös sen tuomioistuimia⁽⁸⁸⁾.
70. Jos unionin lainsäädännössä ei ole asiaa koskevia säännöksiä, kunkin jäsenvaltion on pantava takaisinperintäpäätös täytäntöön soveltamalla kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä sääntöjä ja menettelyjä⁽⁸⁹⁾. Kukin jäsenvaltio nimeää tahon, joka on tosiasiallisesti vastuussa takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanosta, mutta joissakin jäsenvaltioissa on annettu yhden elimen tehtäväksi kansallisen takaisinperintäprosessin koordinointi ja valvonta. Komission kokemusten mukaan tällainen koordinoituihin edistää takaisinperintäpäätösten välitöntä ja tehokasta täytäntöönpanoa, koska se kerää ja levittää tietoa kansallisella tasolla ja tarjoaa vakaan kanavan, jonka kautta voidaan olla yhteydessä komission yksikköihin.

⁽⁸⁶⁾ Yleensä yksittäisen tuen tuensaajaa ei ole vaikea yksilöidä, mutta komissio ei yleensä ole sellaisessa asemassa, että se kykenisi yksilöimään kaikki sisämarkkinoille soveltumattoman tuen tuensaajat, saati sitten saadun tuen tarkkaa määrää.

⁽⁸⁷⁾ Komissio ei ole oikeudellisesti velvollinen ilmoittamaan takaisinperintäpäätöksessään takaisinperittävän tuen tarkkaa määrää. Riittää, että komissio sisällyttää päätökseen tietoja, joiden avulla jäsenvaltio voi määrittää kyseisen määrän kohtuullisen vaivattomasti. Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 28.7.2011, *Mediaset v. komissio*, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, 126 kohta.

⁽⁸⁸⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 21.5.1987, *Albako v. BALM*, C-249/85, ECLI:EU:C:1987:245, 17 kohta. Ks. myös unionin tuomioistuimen tuomio 5.3.2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 90 kohta.

⁽⁸⁹⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 13.6.2002, *Alankomaat v. komissio* ("Huoltamot"), C-382/99, ECLI:EU:C:2002:363, 90 kohta.

4. TAKAISINPERINTÄPÄÄTÖSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

71. Kun komissio päättää, että jo myönnetty tuki on soveltumaton sisämarkkinoille, ja määrää sen perittäväksi takaisin, asianomaisen jäsenvaltion on kumottava tuki ⁽⁹⁰⁾ ja perittävä se takaisin tarvittaessa ⁽⁹¹⁾ komission asettamassa määräajassa, jäljempänä 'takaisinperinnän määräaika'. Tuen takaisinperiminen takaisinperinnän määräajan umpeutumisen jälkeen ei täytä unionin lainsäädännön vaatimuksia ja katsotaan takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanon laiminlyönniksi ⁽⁹²⁾. Asianomaisella jäsenvaltiolla on joka tapauksessa edelleen velvoite panna sääntöjenvastaisen tuen takaisinperintäpäätös täytäntöön ja lopettaa unionin lainsäädännön rikkominen mahdollisimman nopeasti takaisinperinnän määräajan umpeutumisen jälkeen.
72. Komissio asettaa takaisinperintäpäätöksessään asianomaiselle jäsenvaltiolle seuraavat kaksi määräaika: i) määräaika tarkkojen tietojen ilmoittamiselle jäsenvaltion suunnittelemista ja jo toteuttamista toimenpiteistä takaisinperintäpäätöksen panemiseksi täytäntöön (yleensä 2 kuukauden kuluessa sen tiedoksiantamisesta) ja ii) määräaika takaisinperintävelvoitteen täyttämiseksi (yleensä 4 kuukauden kuluessa sen tiedoksiantamisesta) ⁽⁹³⁾. Erityisesti jäsenvaltion edellytetään yleensä toimittavan ensimmäiseen määräaikaan mennessä kattavat tiedot tuensaajien henkilöydestä, mikäli tuensaajia ei ole yksilöity jo takaisinperintäpäätöksessä, takaisinperittävästä rahamäärästä ja takaisinperintävelvoitteen täyttämiseen sovellettavasta kansallisesta menettelystä.
73. Asianomainen jäsenvaltio voi halutessaan panna takaisinperintäpäätöksen täytäntöön kansallisella menettelyllä, kunhan se mahdollistaa päätöksen välittömän ja tehokkaan täytäntöönpanon ⁽⁹⁴⁾. Komission kokemuksen mukaan nopeutetut hallinnolliset erityismenettelyt voivat olla hyvin tehokkaita, ja jäsenvaltiot voivat niiden avulla noudattaa velvoitteitaan asianmukaisesti. Takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanoa varten valitusta kansallisesta menettelystä riippumatta toimivaltaisella viranomaisella tai tuomioistuimella on velvollisuus varmistaa unionin oikeuden täysi vaikutus ⁽⁹⁵⁾.

4.1 Pyyntö pidentää päätöksen täytäntöönpanolle asetettua määräaika

74. Mikäli jäsenvaltiolla on ongelmia panna takaisinperintäpäätös täytäntöön takaisinperinnän määräajassa, sillä on velvollisuus tuoda nämä ongelmat komission käsittelyyn riittävän hyvissä ajoin niin, että komissio voi arvioida tilanteen sekä antaa ehdotuksia sopivista ratkaisuista ⁽⁹⁶⁾. Tässä yhteydessä komissio voi myös ehdottaa takaisinperinnän määräajan pidentämistä.
75. Tällöin komission ja asianomaisen jäsenvaltion on toimittava vilpittömässä yhteistyössä ongelmien ratkaisemiseksi ja noudatettava täysimääräisesti unionin lainsäädäntöä ⁽⁹⁷⁾. Asianomaisen jäsenvaltion on vastaavasti toimitettava komissiolle kaikki tiedot, joiden perusteella se voi vahvistaa, että valituilla keinoilla takaisinperintäpäätös saadaan pantua asianmukaisesti täytäntöön ⁽⁹⁸⁾.
76. Komission käytäntönä on myöntää pidennys päätöksen täytäntöönpanon määräaikaan ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa, jos jäsenvaltio esittää ratkaisevaa näyttöä siitä, että kaikki muut mahdolliset toimenpiteet, joilla komission päätös voitaisiin saada pantua oikea-aikaisesti täytäntöön, eivät olisi tehokkaita.
77. Pyyntöjä takaisinperinnän määräajan pidentämiseksi ei hyväksytä, jos takaisinperinnän viivästyminen johtuu jäsenvaltion valitsemista keinoista, kun nopeampiakin vaihtoehtoja olisi ollut käytettävissä.
78. Määräajan umpeutumisen jälkeen esitettäviä pyyntöjä määräajan pidentämiseksi ei voida hyväksyä taannehtivasti ⁽⁹⁹⁾ (ks. 71 kohta).

⁽⁹⁰⁾ Tämä tarkoittaa sitä, että jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet ennen tuen myöntämistä vallinneen tilanteen palauttamiseksi esimerkiksi purkamalla sopimuksen. Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 8.12.2011, Residex Capital IV, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, 45–47 kohta.

⁽⁹¹⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 20.3.1997, Land Rheinland-Pfalz v. Alcan Deutschland, C-24/95, ECLI:EU:C:1997:163, 34 kohta.

⁽⁹²⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 22.12.2010, komissio v. Italia ("Hiljattain pörssiin listautuneet yritykset"), C-304/09, ECLI:EU:C:2010:812, 32 kohta.

⁽⁹³⁾ Komissio voi muuttaa takaisinperinnän määräaika tapauksen erityisolosuhteiden perusteella. Ks. 68 kohta.

⁽⁹⁴⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.9.2014, komissio v. Saksa ("Biria Gruppe"), C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193, 41 kohta.

⁽⁹⁵⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, 91 kohta.

⁽⁹⁶⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 9.11.2017, komissio v. Kreikka ("Larco"), C-481/16, ECLI:EU:C:2017:845, 29 kohta.

⁽⁹⁷⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 20.3.2014, Rouse Industry v. komissio, C-271/13 P, ECLI:EU:C:2014:175, 78 kohta.

⁽⁹⁸⁾ Täytäntöönpanoehdotusten havainnollistamiseksi ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 12.12.2002, komissio v. Saksa, C-209/00, ECLI:EU:C:2002:747, 40–44 kohta.

⁽⁹⁹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 9.7.2015, komissio v. Ranska ("Marseillen ja Korsikan väliset merireitit"), C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458, 45 kohta.

4.2 Aloituskokous

79. Komissiolla on tapana järjestää aloituskokous asianomaisten jäsenvaltioiden viranomaisille pian sen jälkeen, kun takaisinperintäpäätös on annettu tiedoksi. Kokous pidetään mielellään kuukauden kuluessa ja joka tapauksessa ennen 72 kohdassa mainitun tietojen toimittamiselle asetetun ensimmäisen määräajan umpeutumista.
80. Aloituskokouksella pyritään helpottamaan ja vauhdittamaan takaisinperintäprosessia luomalla avoin yhteistyösuhte komission ja asianomaisten jäsenvaltion viranomaisten välille. Lisäksi komissio tekee selkoa välineistä, joita se voi tarjota jäsenvaltioille takaisinperinnän helpottamiseksi.
81. Komissio pyrkii antamaan aloituskokouksessa alustavaa palautetta takaisinperintästrategiasta ja täytäntöönpanotoimenpiteistä, joita asianomainen jäsenvaltio on suunnitellut takaisinperintäpäätöksen noudattamisen varmistamiseksi.
82. Osallistuminen aloituskokoukseen ei ole pakollista, mutta komissio kannustaa kuitenkin painokkaasti jäsenvaltioita hyödyntämään tämän mahdollisuuden, jotta ne voisivat saada ohjeita takaisinperinnän keskeisistä näkökohdista ja ennakoita seikkoja, joista ne voivat haluta esittää selvennyspyynnön.

4.3 Niiden tuensaajien yksilöinti, joilta tuki on perittävä takaisin

83. Sääntöjenvastainen tuki, joka on todettu sisämarkkinoille soveltumattomaksi, on perittävä takaisin tuensaajilta, jotka ovat tosiasiallisesti siitä hyötynneet⁽¹⁰⁰⁾. Mikäli tuensaajia ei yksilöidä takaisinperintäpäätöksessä, asianomaisten jäsenvaltion on tarkasteltava kunkin asianomaisten yrityksen yksilöllistä tilannetta⁽¹⁰¹⁾.
84. SEUT-sopimuksen 345 artiklan mukaisesti yksityisiin ja julkisiin yrityksiin sovelletaan samoja valtioneuvoston sääntöjä; näin ollen sääntöjenvastaisen tuen takaisinperinnän yhteydessä niitä kohdellaan samalla tavalla.

4.3.1 Yritysryhmään kuuluvan tuensaajan yksilöinti

85. Yleensä tuensaajan yksilöiminen ei ole monimutkaista. Joissakin tapauksissa komissio saattaa kuitenkin joutua arvioimaan, mikä taloudellisen kokonaisuuden muodostavan yritysryhmän yrityksistä on hyötynyt tuesta.
86. Vaikka tietyt toimet olisivat toteutettu yritysryhmässä, komissio voi silti rajata takaisinperinnän koskemaan vain yhtä ryhmään kuuluvaa tuensaajaa. Komissio saattaa kuitenkin takaisinperintäpäätöksessään päätellä, että ryhmään kuuluvat yritykset muodostavat kilpailuoikeudessa⁽¹⁰²⁾ tarkoitettuna taloudellisen kokonaisuuden ja ovat hyötynneet tuesta, vaikka niitä kansallisessa lainsäädännössä pidetäänkin erillisinä oikeushenkilöinä. Komissio voi myös päätellä, että tällaisen ryhmän muut yritykset ovat hyötynneet tuesta.
87. Edellä 86 kohdassa mainitussa tapauksessa asianomainen jäsenvaltio voidaan takaisinperintäpäätöksessä määrätä perimään tuki takaisin siitä välittömästi hyötynneen yrityksen ohella myös koko taloudellisen kokonaisuuden muodostavalta yritysryhmältä tai joiltain ryhmään kuuluvilta oikeushenkilöiltä⁽¹⁰³⁾, jotka myös ovat hyötynneet tuesta.
88. Pannessaan täytäntöön tällaista takaisinperintäpäätöstä asianomaisten jäsenvaltion on osoitettava komissiolle, että se on perinyt tuen asianmukaisesti takaisin joko välittömältä tuensaajalta taikka muilta takaisinperintävelvoitteen kohteena olevilta yrityksiltä.

4.3.2 Takaisinperintämääräyksen laajentaminen; taloudellinen jatkuvuus

89. Jos takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanovaiheessa tukea ei voida periä takaisin alkuperäiseltä tuensaajalta ja tuki on siirretty toiselle yritykselle, jäsenvaltion olisi laajennettava takaisinperintä yritykseen, joka tosiasiallisesti nauttii tuesta toiminnan siirtämisen jälkeen, ja varmistettava, että takaisinperintävelvoitetta ei kierretä⁽¹⁰⁴⁾.

⁽¹⁰⁰⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29.4.2004, Saksa v. komissio ("SMI"), C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, 75 kohta.

⁽¹⁰¹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 13.2.2014, Mediaset, C-69/13, ECLI:EU:C:2014:71, 22 kohta.

⁽¹⁰²⁾ Jos oikeudellisesti erilliset luonnolliset tai oikeushenkilöt muodostavat taloudellisen kokonaisuuden, niitä on unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kohdeltava unionin kilpailuoikeudessa tarkoitettuna yhtenä yrityksenä. Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 12.7.1984, Hydrotherm, C-170/83, ECLI:EU:C:1984:271, 11 kohta. Komissiolla on laaja harkintavalta määrittää, pitäisikö ryhmän yrityksiä pitää yhtenä taloudellisena yksikkönä vai erillisinä yrityksinä valtioneuvoston lainsäädännön kannalta. Ks. yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 29.6.2000, DSG v. komissio, T-234/95, ECLI:EU:T:2000:174, 124 kohta.

⁽¹⁰³⁾ Ks. yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 29.6.2000, DSG v. komissio, T-234/95, ECLI:EU:T:2000:174, 124 kohta.

⁽¹⁰⁴⁾ Ks. unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 13.9.2010, Kreikka v. komissio, T-415/05, T-416/05 ja T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, 143–146 kohta.

90. Unionin tuomioistuimien on erottanut toisistaan seuraavat kaksi tapaa yrityksen toiminnan siirtämiseen: i) yrityksen koko omaisuuden tai sen osan myynti, minkä jälkeen toimintaa ei enää harjoita sama oikeushenkilö (ns. asset deal, jäljempänä 'liiketoimintakauppa'); ja ii) yrityksen osakkeiden myynti, minkä jälkeen tuesta hyötynyt yritys säilyttää oikeushenkilöytensä ja jatkaa toimintaansa (ns. share deal, jäljempänä 'osakekauppa')⁽¹⁰⁵⁾.

4.3.2.1 Liiketoimintakauppa (asset deal)

91. Mikäli sisämarkkinoille soveltumatonta tukea saanut tuensaaja perustaa uuden yhtiön tai siirtää omaisuutensa toiseen yritykseen jatkaakseen toimintaansa tai jotain sen osaa, tämän toiminnan jatkuminen voi pitkittää tuen aiheuttamaa kilpailun vääristymistä. Jos vastaperustettu yhtiö tai omaisuuden ostaja säilyttää asianomaisen edun, se saattaa vastaavasti joutua maksamaan kyseessä olevan tuen takaisin.
92. Liiketoimintakauppaskaariossa komissio arvioi ei-kumulatiivisten kriteerien avoimen joukon perusteella tapauskohtaisesti, onko yritysten välillä taloudellista jatkuvuutta. Komissio voi erityisesti ottaa huomioon seuraavat kriteerit⁽¹⁰⁶⁾: i) siirron laajuus (varat⁽¹⁰⁷⁾ ja velat, henkilöstön ja/tai johdon säilyminen); ii) siirtohintaa⁽¹⁰⁸⁾; iii) myyjä- ja ostajayritysten osakkaiden tai omistajien henkilöllisyys; iv) siirron toteuttamisajankohta (menettelyasetuksen 4 artiklan mukaisen alustavan tutkinnan aikana, saman asetuksen 6 artiklan mukaisen muodollisen tutkinnan aikana tai takaisinperintäpäätöksen tekemisen jälkeen); v) toimen taloudellinen logiikka⁽¹⁰⁹⁾.

4.3.2.2 Osakekauppa (share deal)

93. Sisämarkkinoille soveltumatonta tukea saaneen tuensaajan osakkeiden myynti kolmannelle osapuolelle ei vaikuta tuensaajan veloitteeseen maksaa tällainen tuki takaisin⁽¹¹⁰⁾.
94. Jos osakkeet yrityksessä, jolle oli myönnetty sääntöjenvastaista valtiontukea, myydään mutta yritys säilyttää oikeushenkilöytensä ja jatkaa valtiontuella tuettua toimintaa, jäsenvaltion on perittävä tuki siltä takaisin⁽¹¹¹⁾. Tällä yrityksellä on nimittäin yhä etua kilpailijoihin nähden.

⁽¹⁰⁵⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29.4.2004, Saksa v. komissio ("SMI"), C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, 78 ja 84 kohta.

⁽¹⁰⁶⁾ Komission ei tarvitse ottaa huomioon kaikkia kriteereitä. Ks. unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 28.3.2012, Ryanair v. komissio, T-123/09, ECLI:EU:T:2012:164, 155 ja 156 kohta.

⁽¹⁰⁷⁾ Toimen laajuudesta voidaan todeta, että lähtökohtaisesti myydyn omaisuuden täytyy olla vain osa tuensaajan omaisuudesta. Mitä suurempi osuus alkuperäisestä liiketoiminnasta siirtyy uuteen yksikköön, sitä todennäköisempää on, että myytyyn omaisuuteen liittyvä taloudellinen toiminta saa jatkossakin etua sisämarkkinoille soveltumattomasta tuesta. Ks. komission päätös (EU) 2015/1826, annettu 15 päivänä lokakuuta 2014, valtiontuesta SA.33797 – (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2011/CP), jonka Slovakia on myöntänyt NCHZ:lle (EUVL L 269, 15.10.2015, s. 71). Taloudellisen jatkuvuuden osalta ks. komission päätös, annettu 17 päivänä syyskuuta 2008, valtiontuki N 321/08, N 322/08 ja N 323/08 – Kreikka – Vente de certains actifs d'Olympic Airlines/Olympic Airways Services; komission päätös, annettu 12 päivänä marraskuuta 2008, valtiontuki N 510/2008 – Italia – Alitalian omaisuuserien myynti; komission päätös, annettu 4 päivänä huhtikuuta 2012, valtiontuki SA.34547 – Ranska – Reprise des actifs du groupe SERNAM dans le cadre de son redressement judiciaire.

⁽¹⁰⁸⁾ Kun omaisuus myydään avoimessa, läpinäkyvässä, syrjimättömässä ja ilman ehtoja järjestetyssä tarjousmenettelyssä suurimman tarjouksen tekijälle, oletus on, että maksettava hinta on yleensä markkinahinta. Komissio noudatti tätä periaatetta seuraavissa päätöksissään: komission päätös, annettu 1.10.2014, valtiontuesta SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN), jonka Saksa on myöntänyt Nürburgringille; komission päätös, annettu 27.3.2014, valtiontuesta SA.34572 (13/C) (ex 13/NN), jonka Kreikka on myöntänyt Larco General Mining & Metallurgical Company SA -yhtiölle; komission päätös, annettu 7.5.2015, valtiontuesta SA.35546 (2013/C) (ex 2012/NN), jonka Portugalilla on toteuttanut Estaleiros Navais de Viana do Castelo SA:n hyväksi.

⁽¹⁰⁹⁾ Komissio havaitsi taloudellista jatkuvuutta niissä tapauksissa, joissa liiketoiminnan harjoittamisessa, toiminnan laajuudessa tai tuotannossa ei tapahtunut minkäänlaista muutosta. Ks. esimerkiksi komission päätös (EU) 2015/1826, annettu 15 päivänä lokakuuta 2014, valtiontuesta SA.33797 – (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2011/CP), jonka Slovakia on myöntänyt NCHZ:lle (EUVL L 269, 15.10.2015, s. 71). Sitä vastoin sellaisissa tapauksissa, joissa kävi ilmi, että toiminnassa taikka liiketoimintastrategiassa oli merkittäviä muutoksia, komissio katsoi, että taloudellista jatkuvuutta ei ollut. Ks. komission päätös (EU) 2016/151, annettu 1 päivänä lokakuuta 2014, valtiontuesta SA.31550 (2012/C) (ex 2012/NN), jonka Saksa on myöntänyt Nürburgringille (EUVL L 34, 10.2.2016, s. 1); komission päätös (EU) 2016/152, annettu 1 päivänä lokakuuta 2014, valtiontuesta SA.27339 (12/C) (ex 11/NN), jonka Saksa on toteuttanut Zweibrückenin lentoaseman ja sitä käyttävien lentoyhtiöiden hyväksi (EUVL L 34, 10.2.2016, s. 68). Taloudellista logiikkaa ei kuitenkaan ole yksinään pidetty ratkaisevana tekijänä silloin, kun on selvitetty kahden yrityksen välistä taloudellista jatkuvuutta.

⁽¹¹⁰⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29.4.2004, Saksa v. komissio ("SMI"), C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, 81 kohta.

⁽¹¹¹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 1.10.2015, Electrabel ja Dunamenti Erőmű v. komissio, C-357/14 P, ECLI:EU:C:2015:642, 113 kohta.

4.3.2.3 Sulautumat ja muut liiketoiminnan uudelleenjärjestelyt

95. Liiketoiminta- ja osakekauppojen ohella jäsenvaltio saattaa joutua sulautumien taikka muunlaisten liiketoiminnan uudelleenjärjestelyjen jälkeen määrittämään, mikä on se yritys, jolta tuki on perittävä takaisin. Tällaisissa tapauksissa asianomaisen jäsenvaltion on yksilöitävä alkuperäisen tuensaajan oikeudellinen seuraaja ja perittävä tuki takaisin jäljelle jääneeltä yksiköltä ⁽¹¹²⁾.

4.3.3 Verotoimenpiteiden tuensaajat

96. Veronhuojennuksia myöntävien tukiohjelmien erityistapauksessa asianomaisen jäsenvaltion on yksilöitävä ne yritykset, jotka ovat hyötäneet tukiohjelmasta myönnetystä etuudesta, ja perittävä tuki niiltä takaisin.
97. Tuensaajan yksilöimisen kannalta sillä ei ole merkitystä, onko asianomainen tuensaaja soveltanut tukitoimenpidettä veroilmoituksessaan asianmukaisesti vai sovellettavien kansallisten sääntöjen vastaisesti ⁽¹¹³⁾. Olennainen kysymys on se, onko yritys saanut veronhuojennuksen, jonka on todettu olevan sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea. Kansalliset menettelyt, joilla puututaan kansallisten verosääntöjen väärään soveltamiseen tai väärinkäyttöön, eivät saa vaarantaa valtiontuen välitöntä ja tehokasta takaisinperintää.

4.4 Takaisinperittävän määrän määrittäminen

98. Jos tukimäärä on jo määritetty komission päätöksessä, jäsenvaltion on pantava päätös täytäntöön sellaisena kuin komissio on sen antanut. Jos jäsenvaltio kiistää tukimäärän määrittämisen, asia on saatettava käsiteltäväksi unionin tuomioistuimissa. Tästä seuraa, että jäsenvaltion on perittävä takaisinperintäpäätöksessä vahvistettu tukimäärä takaisin, paitsi jos ja siihen asti, kun unionin yleinen tuomioistuin tai unionin tuomioistuin keskeyttää takaisinperinnän tai kumoaa takaisinperintäpäätöksen.
99. Jos komissio ei ole määrittänyt takaisinperittävän tuen tarkkaa määrää takaisinperintäpäätöksessään, asianomaisen jäsenvaltion on määritettävä kultakin tuensaajalta takaisinperittävä tukimäärä takaisinperintäpäätöksessä esitetyllä menetelmällä ⁽¹¹⁴⁾.
100. Periaatteessa komissio edellyttää, että jäsenvaltio perii takaisin koko tuen, ellei tuki ole sen myöntämisaikana täyttänyt seuraavissa asiakirjoissa vahvistettuja sovellettavia vaatimuksia: i) asetus tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (jäljempänä 'ryhmäpoikkeusasetus'); ii) asetus, jossa vahvistetaan, että tietty julkinen tuki ei täytä kaikkia SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan edellytyksiä ja että siihen ei näin ollen sovelleta SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaista ilmoitusvelvollisuutta (jäljempänä 'vähämerkityksistä tukea koskeva asetus'); iii) muu komission aiemmin tekemä päätös ⁽¹¹⁵⁾.
101. Komissio voi hyväksyä vähämerkityksistä tukea koskevan säännön takautuvan soveltamisen tuensaajaan, mikäli seuraavat edellytykset täyttyvät:

- tuen kokonaismäärän on oltava vähämerkityksiselle tuelle asetettua enimmäismäärää pienempi ⁽¹¹⁶⁾; tässä yhteydessä tuensaajakohtaisten keskimääräisten tukimäärien käyttäminen ei ole hyväksyttävää, koska sillä ei voida varmistaa, ettei mikään yritys ole hyötynyt kyseistä enimmäismäärää suuremmasta kokonaismäärästä ⁽¹¹⁷⁾;
- kun ollaan todentamassa takautuvasti minkä tahansa kolmen verovuoden jakson aikana myönnetyn vähämerkityksisen tuen määrää, jäsenvaltion on tarkasteltava kutakin kolmen varainhoitovuoden jaksoa, johon lasketaan kuuluvaksi päivä, jona tuki, joka väitetyksi pitäisi jättää takaisinperinnän ulkopuolelle, myönnettiin ⁽¹¹⁸⁾; ja

⁽¹¹²⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 7.3.2018, SNCF Mobilités v. komissio, C-127/16 P, ECLI:EU:C:2018:165.

⁽¹¹³⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 14.7.2011, komissio v. Italia ("Tremonti bis"), C-303/09, ECLI:EU:C:2011:483, 43 kohta.

⁽¹¹⁴⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 13.2.2014, Mediaset, C-69/13, ECLI:EU:C:2014:71, 21 kohta. Ks. myös 66 kohta.

⁽¹¹⁵⁾ Ks. esimerkiksi komission päätös, annettu 11 päivänä heinäkuuta 2001, valtiontukiohjelmasta, jonka Espanja on toteuttanut uusien yritysten hyväksi Álavassa (EUVL L 314, 18.11.2002, s. 1), johdanto-osan 90 kappale.

⁽¹¹⁶⁾ Ks. unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 20.9.2011, Regione autonoma della Sardegna ym. v. komissio, T-394/08, T-408/08, T-453/08 ja T-454/08, ECLI:EU:T:2011:493, 310–312 kohta, jossa tehdyt päätelmät on vahvistettu unionin tuomioistuimen tuomiossa 13.6.2013, HGA ym. v. komissio, C-630/11 P – C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387.

⁽¹¹⁷⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 13.9.2017, komissio v. Belgia, C-591/14, ECLI:EU:C:2017:670, 46 kohta.

⁽¹¹⁸⁾ Jos jäsenvaltio esimerkiksi väittää vuonna 2018, että 31 päivänä joulukuuta 2014 myönnetty etu voidaan katsoa takautuvasti vähämerkityksiseksi tueksi, tämän jäsenvaltion on osoitettava, että senkään jälkeen, kun tämä uusi vähämerkityksinen tuki on otettu huomioon, asianomainen vähämerkityksiselle tuelle asetettu enimmäismäärä ei ylitä millään seuraavista kolmivuotisjaksoista: 2012–2014, 2013–2015 ja 2014–2016. Tästä seuraa, että komissio voi sallia tämän väitetyn vähämerkityksisen tuen takautuvan huomioon ottamisen vain sillä edellytyksellä, että asianomainen vähämerkityksiselle tuelle asetettu enimmäismäärä ei koskaan ylitä.

— kaikkien sovellettavassa asetuksessa säädettyjen edellytysten, joita voidaan soveltaa takautuvasti, on täyttyttävä ⁽¹¹⁹⁾.

102. Takaisinperittävän määrän laskennassa jäsenvaltio voi ottaa myös huomioon sen, onko tuensaaja maksanut saamastaan tuesta veroa. Mikäli näin on (eli tuen bruttomäärä ei vastaa tuen nettomäärää), jäsenvaltio voi kansallisten verosääntöjensä mukaisesti ottaa huomioon aiemmin maksetun veron perimällä takaisin ainoastaan tuensaajan saaman tuen nettomäärän.
103. Jos sitä vastoin sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta tukea saanut tuensaaja ei ole maksanut saamastaan tuesta veroa (eli tuen bruttomäärä vastaa tuen nettomäärää), tuensaajan on maksettava takaisin saamansa tuen bruttomäärä.
104. Asianomaisen jäsenvaltion on joka tapauksessa varmistettava, että tuensaaja ei voi saada verosta lisähuojennusta väittämällä, että takaisinmaksu on supistanut verotettavan tulon määrää.

4.4.1 Verotoimenpiteet

105. Kun on kyse verohuojennuksena myönnettävästä valtiontuesta, ”aikaisemman tilanteen ennalleenpalauttaminen merkitsee sen tilanteen mahdollisimman täydellistä ennalleenpalauttamista, joka olisi vallinnut, jos kyseiset liiketoimet olisi toteutettu ilman veronalennusten myöntämistä” ⁽¹²⁰⁾.
106. Näin ollen asianomaisen jäsenvaltion on laskettava veron asianmukainen määrä, joka yrityksen olisi pitänyt maksaa ilman sääntöjenvastaista tukitoimenpidettä. Tämä määrittäminen voi perustua ainoastaan menneisyydessä tosiasiallisesti tehtyihin valintoihin, joten siinä ei voida ottaa huomioon vaihtoehtoisia oletettuja valintoja, joita olisi ollut tarjolla ⁽¹²¹⁾. Huomioon voidaan ottaa vain mahdolliset kansallisissa ja kansainvälisissä lainsäädännöissä taikka takaisinperimistä koskevassa päätöksessä määrätty automaattisesti sovellettavat vähennykset.
107. Jos esimerkiksi jäsenvaltio panee takaisinperintäpäätöksen täytäntöön laajentamalla tuensaajan veropohjaa, muita veronhuojennuksia, jotka olivat käytettävissä jo silloin, kun alkuperäinen vero oli maksettava, voidaan lähtökohtaisesti yhä soveltaa ⁽¹²²⁾.
108. SEUT-sopimuksen 339 artiklan ja menettelyasetuksen 30 artiklan mukaisen salassapitovelvollisuuden perusteella veroasiakirjojen luottamuksellisuus ei ole pätevä peruste olla antamatta pyydettyä näyttöä tässä yhteydessä.
109. Kansallisen lainsäädännön mukaan veromäärien (myös veronhuojennuksina myönnettävän valtiontuen) takaisinperintä saattaa edellyttää sitä, että asianomaisen jäsenvaltion veroviranomaiset suorittavat sisäisiä verotarkastuksia ennen varsinaista takaisinperintää. Tällaiset verotarkastukset hyväksytään sillä edellytyksellä, että i) ne johtavat takaisinperintään takaisinperinnän määräajassa ja että ii) päätöksessä esitettyä takaisinperittävän tuen määrittämiseen käytettävää menetelmää noudatetaan.

4.4.2 Takaisinperintäkoron laskeminen

110. Menettelyasetuksen 16 artiklan 2 kohdan mukaisesti takaisinperintäpäätöksen nojalla takaisinperittävälle tuelle lasketaan korkoa päivästä, jona sääntöjenvastainen tuki on annettu tuensaajan käyttöön, tuen takaisinperintäpäivään asti ⁽¹²³⁾. Täytäntöönpanoasetuksen mukaisesti korko on laskettava korkoa korolle -periaatteella ⁽¹²⁴⁾.

⁽¹¹⁹⁾ Tämä vahvistetaan myös komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013, annettu 18 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (EUVL L 352, 24.12.2013, s. 1).

⁽¹²⁰⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 15.12.2005, Unicredito Italiano, C-148/04, ECLI:EU:C:2005:774, 117 kohta.

⁽¹²¹⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 15.12.2005, Unicredito Italiano, C-148/04, ECLI:EU:C:2005:774, 118–119 kohta.

⁽¹²²⁾ Tällöin muiden veronhuojennusten on täytettävä seuraavat edellytykset: i) niistä ei saa syntyä (uutta) valtiontukea; ii) ne koskevat samalla tavalla kaikkia verovelvollisia; iii) niitä sovelletaan sisämarkkinoille soveltumattoman tuen myöntämishetkellä voimassa olleen säännön tavoin; ja iv) huojennuksiin oikeutettujen yritysten on hyödyttävä niistä automaattisesti (eli huojennuksen soveltaminen ei vaadi jäsenvaltion ennalta antamaa hyväksyntää eikä sitä, että verovelvollinen olisi aktivoitunut vaihtoehdon määräajassa).

⁽¹²³⁾ Tuomioistuimessa käsiteltyjen takaisinperintäpäätösten yhteydessä takaisinperintäkorkoa lasketaan myös niiltä jaksoilta, joina päätöksen täytäntöönpano on ollut keskeytettynä tuomioistuimen päätöksellä tai joina päätös on ollut kumottuna ensimmäisen oikeusasteen tuomiolla, jonka unionin tuomioistuin on myöhemmin kumonnut. Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 12.2.2008, CELF ja ministre de la Culture et de la Communication (”CELF I”), C-199/06, ECLI:EU:C:2008:79, 56–58 ja 69 kohta.

⁽¹²⁴⁾ Viite- ja diskonttokorot 1 päivän elokuuta 1997 jälkeiseltä ajalta julkaistaan (prosentteina) Euroopan komission kilpailun pääosaston verkkosivustolla.

111. Asianomaisen jäsenvaltion tehtävä on määrittää takaisinperittävän koron tarkka määrä. Tehtävän helpottamiseksi komissio on asettanut jäsenvaltioiden käyttöön välineen, jolla korko voidaan laskea täytäntöönpanoasetuksessa vahvistettujen sääntöjen mukaisesti ⁽¹²⁵⁾.

4.5 Takaisinperintämääräysten tiedoksi antaminen

112. Jäsenvaltion, jolle takaisinperintäpäätös osoitetaan, on määrättävä tuensaaja maksamaan sisämarkkinoille soveltumaton tuki takaisin päätöksessä määrättyssä ajassa. Jotta voidaan taata, että menettelyasetuksen 16 artiklan 3 kohdassa vahvistetut vaatimukset täyttyvät (ks. 19 kohta), on ensiarvoisen tärkeää, että takaisinperintämääräys, jossa valtiontuki määrätään perittäväksi takaisin takaisinperinnän määräajassa, annetaan tiedoksi välittömästi.
113. Takaisinperintämääräyksen luonne ja ominaispiirteet voivat vaihdella muun muassa sen mukaan, mikä viranomaisen tuen on myöntänyt, miten sisämarkkinoille soveltumaton tuki on myönnetty ja millainen tukimäärä on kyseessä. Komission kokemusten mukaan asianomaisen kansallisen oikeusjärjestelmän erityispiirteistä riippumatta takaisinperintämääräysten tiedoksi antamiseen tarkoitetuilla standardoiduilla lomakkeilla ja menettelyillä voidaan edistää takaisinperintäpäätösten oikea-aikaista ja tehokasta täytäntöönpanoa.
114. Kansalliseen lainsäädäntöön viitataan tässä myös siksi, että asianomaisen jäsenvaltion oikeusjärjestyksen kaikkia sääntöjä ja menettelyjä on lähtökohtaisesti sovellettava, niiden lähteestä riippumatta. Näin ollen silloin, kun on kyse tuensaajista, joilla ei ole kotipaikkaa tai pysyvää toimipaikkaa asianomaisen jäsenvaltion alueella, takaisinperintämääräysten tiedoksi antamiseen voidaan soveltaa sääntöjä ja menettelyjä, jotka on vahvistettu kansainvälisissä sopimuksissa tai kyseisessä jäsenvaltiossa sovellettavassa kansainvälisessä yksityisoikeudessa.
115. Mikäli jäsenvaltiot olettavat, että takaisinperintämääräyksen tiedoksi antamiseen voi liittyä ongelmia, niiden on vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti varoitettava komissiota mahdollisimman hyvissä ajoin.

4.6 Takaisinperinnän väliaikainen täytäntöönpano

116. Mikäli takaisinperintäpäätökseen liittyy yhä oikeudellisia ongelmia, jäsenvaltio voi hyväksyä takaisinperittävän tuen väliaikaisen takaisinmaksun.
117. Asianomainen jäsenvaltio voi harkita väliaikaista takaisinperintää sikäli kuin se riittää varmistamaan, että sisämarkkinoille soveltumattoman tuen aiheuttama kilpailun vääristymä saadaan poistettua täysimääräisesti, vaikka ratkaisu onkin väliaikainen. Tätä varten asianomaisen jäsenvaltion on varmistettava, että tuensaaja menettää sääntöjenvastaiseen ja sisämarkkinoille soveltumattomaan tukeen liittyvän edun. Asianomaisen jäsenvaltion tulee perustella komissiolle väliaikaisten toimenpiteiden tarvetta ja esittää kattava kuvaus suunnitelluista väliaikaisista toimenpiteistä.
118. Takaisinperintäpäätöksen väliaikainen täytäntöönpano voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että tuensaaja maksaa takaisinperittävän kokonaismäärän sulkutilille ⁽¹²⁶⁾. Komissio antaa mielellään esimerkkejä tähän soveltuvista sulkutilisopimuksista. Jäsenvaltio voi myös toimittaa komissiolle erityisen sulkutilisopimuksen kohdassa esitettyjen edellytysten mukaisesti.¹¹⁷
119. Sitä vastoin takeiden antaminen takaisinperittävän määrän maksamisesta tulevaisuudesta ei ole riittävä väliaikainen toimenpide, sillä tuki jäisi tällä välin edelleen tuensaajan käyttöön.
120. Jos se on kansallisen lainsäädännön mukaisesti mahdollista, tuensaaja voi vaihtoehtoisesti maksaa tukimäärän ja takaisinperintäkoron takaisin jäsenvaltiolle sellaisen erityislausakkeen nojalla, jonka mukaan tuki palautetaan tuensaajalle, jos meneillään olevassa oikeudenkäynnissä asia ratkaistaan lopulta tuensaajan hyväksi.

⁽¹²⁵⁾ Välineen käyttöoikeus myönnetään sekä kansallisella että unionin tasolla suoritettavan rekisteröintiprosessin jälkeen. Rekisteröinnillä varmistetaan, että ainoastaan asianomaisen jäsenvaltion viranomaisten ja komission yksiköiden valtuutetut virkamiehet pääsevät käyttämään välinettä.

⁽¹²⁶⁾ Tuen kokonaismäärän ja takaisinperintäkoron maksamiseen sulkutilille voidaan soveltaa erityistä jäsenvaltion, pankin taikka omaisuudenhoitajan ja tuensaajan allekirjoittamaa sopimusta, jolla osapuolet sopivat, että sulkutilille maksettu määrä luovutetaan jomallekummalle osapuolelle oikeudenkäynnin lopullisen ratkaisun mukaan. Mikäli unionin tuomioistuinten lopullinen päätös pitäisi takaisinperimistä koskevan päätöksen voimassa vain osittain niin, että päätös tarkoittaisi takaisinperittävän määrän pienenemistä, sulkutililla pidetyt varat, mahdolliset tuotot tai tappiot mukaan lukien, on siirrettävä asianmukaisina osuuksina asianomaiselle jäsenvaltiolle ja tuensaajalle.

121. Myös muita väliaikaisen täytäntöönpanon keinoja voidaan käyttää poikkeustapauksissa, kunhan niissä noudatetaan edellä kuvattuja periaatteita. Jos välitöntä lopullista takaisinperintää ei voida toteuttaa, jäsenvaltioiden tulisi hyödyntää mahdollisia kansallisessa oikeusjärjestyksessä olemassa olevia säännöksiä, joiden avulla viranomaiset voivat määrätä tuen maksettavaksi väliaikaisesti takaisin⁽¹²⁷⁾, vaikka tällaisia säännöksiä ei olisi nimenomaisesti tarkoitettu valtiontuen takaisinperintään⁽¹²⁸⁾.

4.7 Vaihtoehtoiset takaisinperintäkeinot

122. Mikäli jäsenvaltio perii tuen takaisin muulla keinolla kuin käteismaksuna, sen on annettava komissiolle tietoja, joiden perusteella komissio voi vahvistaa, että valitut keinot ovat asianmukainen tapa panna päätös täytäntöön⁽¹²⁹⁾. Komissio hyväksyy vaihtoehtoiset takaisinperintäkeinot vain seuraavin edellytyksin: i) ne ovat sopiva väline palauttamaan ennalleen ne markkinaolosuhteet, joita sääntöjenvastainen tukitoimenpide on vääristänyt, ii) komissio ja muut asianomaiset osapuolet voivat tunnistaa ne tällaisiksi toimenpiteiksi⁽¹³⁰⁾, ja iii) jäsenvaltio osoittaa, että niillä on vastaava vaikutus kuin käteismaksulla.

123. Komissio saa säännöllisesti pyyntöjä hyväksyä takaisinperinnän täytäntöönpano vaihtoehtoisin keinoin, kuten suorittamalla takaisinperintä luontoissuorituksina tai kuittaamalla valtiontukeen liittyvät saatavat saatavilla, joita tuensaajalla on asianomaiselta jäsenvaltiolta.

124. Komissio voi hyväksyä takaisinperinnän luontoissuorituksina vain poikkeustapauksissa, mikäli 122 kohdassa mainitut edellytykset täyttyvät ja asianomainen jäsenvaltio menettelee seuraavien peruseriaatteiden mukaisesti.

— Omaisuuden arvo on määritettävä objektiivisesti niin, että komissio pystyy päättämään, että arvo vastaa takaisinperittävää määrää, asianmukainen takaisinperintäkorko mukaan lukien.

— Luontoissuorituksina toteutettavan takaisinperinnän on oltava sallittua kansallisessa lainsäädännössä. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle ne asianomaiset kansallisen tason säännökset, joissa säädetään takaisinperinnästä luontoissuorituksina.

— Taloudellisen toiminnan harjoittamista tuensaajan omaisuudella on vältettävä tietyn ajanjakson ajan päätöksen jälkeen (ainakin siihen asti, kun täysimääräiset poistot tästä omaisuudesta on suoritettu normaalien kirjanpitosääntöjen mukaisesti). Tässä yhteydessä viitataan 92 kohdassa esitettyihin taloudellisen jatkuvuuden arviointikriteereihin.

125. Komissio voi hyväksyä saatavien kuittaamisen vain poikkeustapauksissa, mikäli asianomainen jäsenvaltio menettelee seuraavien peruseriaatteiden mukaisesti.

— Saatavien kuittausmahdollisuudesta säädetään kansallisessa lainsäädännössä⁽¹³¹⁾;

— Kuitattavat saatavat ovat selviä, rahassa määriteltyjä ja erääntyneitä; ja

— Toimenpiteet toteutetaan kaikilta osin avoimesti niin, että komissio saa riittävän varmuuden siitä, että ne soveltuvat tuen aiheuttaman kilpailun vääristymisen poistamiseen.

126. Takaisinperinnän lykkäykset tai maksusuoritukset erissä niin, että takaisinperinnän määräaika ylittyy, merkitsisivät sitä, että takaisinperintävelvoitetta ei täytetä viivytyksettä, eikä niitä näin ollen voida hyväksyä, vaikka ne maksimoisivatkin asianomaisen jäsenvaltion tuotot (ks. 54 kohta).

⁽¹²⁷⁾ Esimerkiksi Ranskan lainsäädännössä säädetään, että kansalliset tuomioistuimet voivat määrätä maksamaan tuen väliaikaisesti (eli kunnes asiaa käsittelevän oikeudenkäynnin lopputulos selviää), jos tuen takaisinmaksuvelvoitetta ei voida vakavasti saattaa kyseenalaiseksi. Tällaiselle väliaikaiselle maksuvaatimukselle (niin sanottu *référé-provision*) voidaan myöntää lupa silloin, kun on kyse komission päätöksen seurauksena annettavasta takaisinperintämääräyksestä.

⁽¹²⁸⁾ Erällä jäsenvaltioilla ei esimerkiksi ole vero-oikeuden alalla säännöksiä, jotka antaisivat niiden takaisinperinnästä vastaaville viranomaisille mahdollisuuden antaa määräyksiä väliaikaisista maksuista, mutta niillä on vastaavia säännöksiä yksityisoikeudessa. Tällaisissa tapauksissa jäsenvaltion pitäisi hyödyntää sääntöjä, jotka mahdollistavat päätöksen väliaikaisen täytäntöönpanon, siihen katso-matta, millä menettelyllä tämä päätetään toteuttaa.

⁽¹²⁹⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 7.7.2009, komissio v. Kreikka (*“Olympic Airways II”*), C-369/07, ECLI:EU:C:2009:428, 79 kohta.

⁽¹³⁰⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 12.12.2002, komissio v. Saksa, C-209/00, ECLI:EU:C:2002:747, 57–58 kohta.

⁽¹³¹⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 7.7.2009, komissio v. Kreikka (*“Olympic Airways II”*), C-369/07, ECLI:EU:C:2009:428, 68 kohta.

4.8 Maksukyvyttömyysmenettelyt

127. Tuensaaja, joka ei voi maksaa takaisin maksettavaksi määrättyä tukea ja takaisinperintäkorkoa, on lähtökohtaisesti edelleen markkinoilla vain saamansa tuen ansiosta. Näin ollen sisämarkkinoilla vallinneen tilanteen palauttaminen ennalleen takautuvasti poistamalla tämä tuki edellyttää, että asianomainen tuensaaja poistuu sisämarkkinoilta. Jos tuensaaja poistuu markkinoilta mutta osa etuudesta tai koko etuus siirretään oikeudelliselle ja taloudelliselle seuraajalle, takaisinperintävelvoite olisi laajennettava koskemaan viimeksi mainittua (ks. 4.3.2 jakso).
128. Tuen perimiseksi takaisin maksukyvyttömältä tuensaajalta jäsenvaltio voi ryhtyä tuensaajan varojen jäädyttämiseen ja sen asettamiseen selvitystilaan vain, jos tuensaaja ei pysty maksamaan tukea takaisin, tai ryhtyä toteuttamaan kaikkia muita jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisia toimenpiteitä, jotka mahdollistavat tuen takaisinperinnän⁽¹³²⁾. Tässä tilanteessa tuen perimistä takaisin menettelyllä, jolla tuensaajaa haetaan konkurssiin, ei lähtökohtaisesti voida pitää kohtuuttomana SEUT-sopimuksen tavoitteisiin nähden⁽¹³³⁾. Näin ollen asianomaisen jäsenvaltion on ryhdyttävä näihin menettelyihin velkojana tai osakkaana silloin, kun sillä on tällainen rooli⁽¹³⁴⁾.
129. Heti, kun tuensaaja on maksukyvyttömyysmenettelyssä, aiemman tilanteen palauttaminen ja tuesta aiheutuneen kilpailun vääristymän poistaminen voidaan saada aikaan kirjaamalla takaisinperittävään tukeen liittyvä saatava saatavaluetteloon⁽¹³⁵⁾ takaisinperinnän määräajassa. Tällöin saatavien kirjaamista luetteloon on seurattava i) takaisinperittävän kokonaismäärän takaisinperintä tai, jos tähän ei pystytä, ii) yrityksen asettaminen konkurssiin ja sen toiminnan lopullinen lopettaminen⁽¹³⁶⁾.
130. Edellä 129 kohdassa mainitun ensimmäisen edellytyksen osalta on huomattava, että asianomaisen jäsenvaltion on kirjattava luetteloon takaisinperittävä määrä eli sisämarkkinoille soveltumaton tuki sekä takaisinperintäkorko, joka on kertynyt määrän täysimääräiseen takaisinmaksuun mennessä taikka johonkin aiempaan ajankohtaan mennessä, mikäli kansallisessa lainsäädännössä koron kertyminen lakkaa kaikilla velkojilla tuona aiempaan ajankohtana (esimerkiksi päivänä, jona maksukyvyttömyysmenettely alkaa). Koska takaisinperintäkorko poistaa taloudellisen edun, joka on koitunut tuen vastikkeettomasta käytöstä (ks. 16 kohta), ja sen takaisinperintä palvelee samaa tarkoitusta kuin tuen pääoman takaisinperintä, jäsenvaltioiden on kirjattava tuen pääoma ja takaisinperintäkorko samaan etuoikeusluokkaan.
131. Toisen 129 kohdassa mainitun edellytyksen osalta todetaan, että joissakin jäsenvaltioissa on säädetty menettelyistä, joilla pyritään maksukyvyttömiä yritysten toiminnan joidenkin osien tai koko toiminnan uudelleenjärjestelyyn tai tilapäiseen jatkamiseen. Tällaisia menettelyjä ei kuitenkaan pidä soveltaa, koska jos takaisinperittävän kokonaismäärän takaisinperintää ei voida toteuttaa oikea-aikaisesti, ne estävät tuensaajien konkurssiin asettamisen ja toiminnan lopettamisen⁽¹³⁷⁾.
132. Näin ollen asianomaisen jäsenvaltion viranomaiset voivat kannattaa velkojatoimikunnalle ehdotettavaa suunnitelmaa tuensaajan toiminnan jatkamiseksi ainoastaan, jos siinä taataan takaisinperittävän kokonaismäärän takaisinperinnän toteutuminen takaisinperinnän määräajassa. Jäsenvaltio ei voi luopua osasta takaisinperintäsaatavaansa, jos tuensaaja jatkaa toimintaansa takaisinperinnän määräajan umpeutumisen jälkeen.
133. Tietyissä tapauksissa tuensaajan osakkaat saattavat päättää asettaa tuensaajan vapaaehtoiseen selvitystilaan ilman tuomioistuimen hoitamaa tai valvomaan menettelyä. Valitusta menettelystä riippumatta siihen on sovellettava samoja periaatteita, jotka tässä jaksossa on esitetty.

⁽¹³²⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 17.1.2018, komissio v. Kreikka ("United Textiles"), C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12, 36 kohta.

⁽¹³³⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 21.3.1990, Belgia v. komissio ("Tubemeuse"), C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, 65–66 kohta.

⁽¹³⁴⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 17.1.2018, komissio v. Kreikka ("United Textiles"), C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12, 38 kohta.

⁽¹³⁵⁾ Koska takaisinperintä suoritetaan asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti, valtiontukeen liittyvän saatavan etuoikeusluokka saatavaluettelossa määräytyy kansallisen lainsäädännön perusteella, kunhan tässä noudatetaan tehokkuusperiaatetta ja vastaavuusperiaatetta. Ks. 64 kohta. Valtiontukeen liittyvä saatava ei kuitenkaan voi olla etuoikeusluokaltaan alempana kuin tavallinen vakuudeton saatava.

⁽¹³⁶⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.12.2012, komissio v. Espanja ("Magesa II"), C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781, 72 ja 104 kohta.

⁽¹³⁷⁾ Ks. unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 21.10.2014, Italia v. komissio, T-268/13, ECLI:EU:T:2014:900, 62–64 kohta.

134. Kaikkien asianomaisen jäsenvaltion elinten, myös sen tuomioistuinten, on oltava soveltamatta kaikkia kansallisissa maksukyvyttömyysmenettelyissä tai vapaaehtoiseen selvitystilaan sovellettavissa kansallisissa säännöissä olevia säännöksiä, jotka jättävät takaisinperittävän tuen tuensaajan käyttöön eivätkä näin varmista komission takaisinperintäpäätöksen välitöntä ja tehokasta täytäntöönpanoa. Komissio katsoo niin ikään, että jäsenvaltion on riitautettava kansallisissa tuomioistuimissa tehdyt päätökset, jotka rikkovat unionin lainsäädäntöä ⁽¹³⁸⁾.
135. Takaisinperintävelvoitteen täyttämiseksi tuensaaja on selvitystilassa, kun sen toiminta lakkaa ja sen omaisuus ja oikeudet myydään markkinaehtoin ⁽¹³⁹⁾. Myyntiin sovelletaan kansallisia sääntöjä, ja se on toteutettava avoimessa, läpinäkyvässä ja syrjimättömässä menettelyssä ⁽¹⁴⁰⁾. Riippumattoman asiantuntijan on tehtävä omaisuuden arviointi. Komission kokemuksen mukaan nämä vaatimukset yleensä täyttyvät tuomioistuimen valvonnassa toteutetuissa konkurssimenettelyissä. Sen ehkäisemiseksi, että omaisuuden ostaja joutuisi maksamaan tukea takaisin, jäsenvaltion on varmistettava, että taloudellista jatkuvuutta ei ole (ks. 4.3.2 jakso).

4.9 Takaisinperintämenettelyjen väliaikainen ja lopullinen päättäminen

136. Komissio on viime vuosina kehittänyt sisäisen käytännön, jossa takaisinperintämenettelyt "päätetään väliaikaisesti". Tätä käytäntöä sovelletaan tilanteissa, joissa jäsenvaltio on pannut takaisinperintäpäätöksen väliaikaisesti täytäntöön mutta päätöstä ei voida pitää lopullisesti täytäntöönpanotuna, koska i) oikeudenkäyntejä on vireillä unionin tai kansallisella tasolla; ii) sellaisia kansallisia hallintomenettelyjä on kesken, jotka voivat yhä vaikuttaa takaisinperintävelvoitteen täyttymiseen; tai iii) sellaisia maksukyvyttömyysmenettelyitä on yhä kesken, joissa valtiontukeen liittyvät saatavat on kirjattu asianmukaisesti oikeaan etuoikeusluokkaan.
137. Vilpittömän yhteistyön periaatteen mukaisesti komissio pyrkii ilmoittamaan asianomaiselle jäsenvaltiolle siitä, kun se päättää takaisinperintämenettelyn väliaikaisesti.
138. Takaisinperintämenettelyn väliaikaisen päättämisen jälkeen asianomaisen jäsenvaltion on pidettävä komissio ajan tasalla ja toimitettava sille pyynnöstä edelleen tietoja ja näyttöä vähintään kerran vuodessa siihen asti, kun komissio toteaa, että asianomainen jäsenvaltio on pannut lopullisesti täytäntöön takaisinperintäpäätöksen.
139. Myös komissio toimittaa yhä jäsenvaltiolle tietoa siitä, millaiseksi se arvioi menettelyn tilanteen. Komissio ilmoittaa myös jäsenvaltiolle yksiköidensä lähettämällä kirjeellä takaisinperintämenettelyn lopullisesta päättämisestä. Tässä vaiheessa takaisinperintämenettely myös poistetaan komission kilpailun pääosaston verkkosivustolla julkaistavasta luettelosta, joka sisältää valtiontukiasiat, joiden osalta takaisinperintämenettelyt ovat kesken ⁽¹⁴¹⁾.
140. Sen paremmin väliaikainen kuin lopullinen takaisinperintämenettelyn päättäminen ei estä komissiota tutkimasta asiaa tarkemmin tai aloittamasta tarvittaessa uutta menettelyä. Tämä tulee kyseeseen silloin, jos uudet tosiseikat muuttavat tilannetta, jonka perusteella komissio päätti asian käsittelyyn.

5. OIKEUDENKÄYNNIT KANSALLISISSA TUOMIOISTUIMISSA

141. Takaisinperintäpäätösten täytäntöönpano voi johtaa oikeudenkäynteihin kansallisissa tuomioistuimissa ⁽¹⁴²⁾. Komission kokemuksen perusteella asioiden käsittely hallintotuomioistuimissa, sikäli kuin tällainen mahdollisuus on olemassa, takaa yleensä siviilituomioistuinkäsittelyä nopeamman takaisinperintämääräysten täytäntöönpanon.
142. Takaisinperintään liittyvät oikeudenkäynnit voidaan jakaa seuraaviin kahteen pääluokkaan: i) kanteet, jotka takaisinperinnästä vastaava viranomainen nostaa hakeakseen tuomioistuimelta määräystä, jonka nojalla tuensaaja pakotetaan maksamaan tuki takaisin; ja ii) kanteet, jotka tuensaajat nostavat vastustaakseen takaisinperintämääräystä sekä yksittäisiä takaisinperinnän varmistamiseksi toteutettavia toimenpiteitä.
143. On olemassa vaara, että takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpano viivästyy, jos sen täytäntöönpanoa koskevat kansalliset toimenpiteet riitautetaan tuomioistuimissa ⁽¹⁴³⁾.

⁽¹³⁸⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 17.11.2011, komissio v. Italia ("Työllisyyttä edistävät toimenpiteet II"), C-496/09, ECLI:EU:C:2011:740, 74 kohta.

⁽¹³⁹⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 29.4.2004, Saksa v. komissio ("SMI"), C-277/00, ECLI:EU:C:2004:238, 86 kohta.

⁽¹⁴⁰⁾ Ks. komission tiedonanto Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta valtiontuen käsitteestä (EUVL C 262, 19.7.2016, s. 1), 89–96 kohta.

⁽¹⁴¹⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/studies_reports/recovery.html

⁽¹⁴²⁾ Ks. lisätietoa kansallisten tuomioistuinten tehtävistä valtiontukisääntöjen soveltamisessa komission tiedonannosta valtiontukisääntöjen soveltamisesta kansallisissa tuomioistuimissa (EUVL C 85, 9.4.2009, s. 1) tai sitä muuttavista tai sen korvaavista säädöksistä.

⁽¹⁴³⁾ Kansallinen tuomioistuin voi tehdä yhteistyötä komission kanssa käyttämällä menettelyasetuksen 29 artiklan 1 kohdassa säädettyjä yhteistyövälineitä.

144. Mikäli tuensaaja pyytää väli-toimia takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanemiseksi toteutettuja kansallisia toimenpiteitä vastaan siksi, että kyseisen päätöksen väitetään olevan lainvastainen, kansallisen tuomioistuimen on arvioitava, täyttääkö tapaus unionin tuomioistuimen asioissa Zuckerfabrik⁽¹⁴⁴⁾ ja Atlanta⁽¹⁴⁵⁾ vahvistamat edellytykset. Tämän oikeuskäytännön mukaan kansallinen tuomioistuin voi määrätä väli-toimia vain, jos seuraavat kumulatiiviset edellytykset täyttyvät⁽¹⁴⁶⁾:
- i) tuomioistuimella on vakavia epäilyjä unionin säädöksen lainvoimaisuudesta, ja mikäli kiistanalaisen säädöksen lainvoimaisuutta ei vielä käsitellä unionin tuomioistuimessa, kansallinen tuomioistuin vie asian itse unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi⁽¹⁴⁷⁾;
 - ii) kyseessä on kiireellinen tapaus, jossa väli-toimet ovat tarpeen, jotta voidaan estää vakavien ja peruuttamattomien vahinkojen aiheutuminen väli-toimia hakevalle osapuolelle;
 - iii) kansallinen tuomioistuin ottaa asianmukaisesti huomioon unionin edun ja
 - iv) se noudattaa kaikkia näitä edellytyksiä arvioidessaan unionin tuomioistuimen tai unionin yleisen tuomioistuimen antamia ratkaisuja, jotka koskevat unionin säädöksen lainmukaisuutta tai vaikutuksiltaan vastaavia väli-toimia EU:n tasolla koskevaa hakemusta.
145. Mikäli 144 kohdassa esitetyt edellytykset eivät täyty, asianomainen jäsenvaltio ei voi vedota kansallisten tuomioistuinten myöntämiin väli-toimenpiteisiin perustellakseen päätöksen täytäntöönpanon laiminlyöntiä⁽¹⁴⁸⁾. Jäsenvaltion on tässä yhteydessä osoitettava, että kaikki edellytykset täyttyvät⁽¹⁴⁹⁾.

6. KOMISSIION TAKAISINPERINTÄPÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANON LAIMINLYÖNNIN SEURAUKSET

146. Mikäli asianomainen jäsenvaltio ei ole noudattanut takaisinperintäpäätöstä eikä se ole pystynyt osoittamaan, että takaisinperintä olisi täydellisen mahdotonta, komissio voi aloittaa rikkomisesta johtuvan menettelyn. Lisäksi se voi asettaa uuden sisämarkkinoille soveltuvan tuen maksamisen edellytykseksi, että aiempi sääntöjenvastainen ja sisämarkkinoille soveltumaton tuki peritään takaisin.

6.1 Rikkomisesta johtuvat menettelyt

147. SEUT-sopimuksen valtiontukea koskevien säännösten rikkomiset vaikuttavat kauppaan ja vahingoittavat suoraan muiden toimijoiden etuja asianomaisilla markkinoilla, sillä ne eivät ole nauttineet samanlaisesta tuesta.

6.1.1 SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaiset toimet

148. Koska valtiontukisäännöt ovat tärkeitä kilpailun suojelun ja sisämarkkinoiden tehokkaan toiminnan varmistamisessa, SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa määrätään, että mikäli asianomainen jäsenvaltio ei noudata takaisinperintäpäätöstä takaisinperinnän määräajassa, komissio voi viedä asian suoraan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Toisin kuin SEUT-sopimuksen 258 artiklassa, 108 artiklan 2 kohdassa ei itse asiassa määrätä oikeudenkäyntiä edeltävästä menettelystä⁽¹⁵⁰⁾.
149. Asian viemiseksi SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaisesti unionin tuomioistuimen käsittelyyn komissio määrittää ensin, mitä takaisinperintäpäätöksessä asetettua veloitetta jäsenvaltio ei ole täyttänyt. Takaisinperintäpäätöksen sisältyvät veloitteet ovat yleensä kahta eri tyyppiä: i) jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle päätöksen täytäntöön panemiseksi toteutetuista tai toteutettavista toimenpiteistä ja annettava komissiolle tietoa asian etenemisestä takaisinperinnän määräajan jälkeen; ja ii) jäsenvaltion on täytettävä valtiontuen takaisinperintäveloitteet takaisinperinnän määräajassa.

⁽¹⁴⁴⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 21.2.1991, Zuckerfabrik Süderdithmarschen ja Zuckerfabrik Soest v. Hauptzollamt Itzehoe ja Hauptzollamt Paderborn, C-143/88 ja C-92/89, ECLI:EU:C:1991:65, 23 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

⁽¹⁴⁵⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 9.11.1995, Atlanta Fruchthandels-gesellschaft ym. (I) v. Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft, C-465/93, ECLI:EU:C:1995:369, 51 kohta.

⁽¹⁴⁶⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 29.3.2012, komissio v. Italia ("Sardinian hotelliala"), C-243/10, ECLI:EU:C:2012:182, 48 kohta.

⁽¹⁴⁷⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 14.7.2011, komissio v. Italia ("Tremonti bis"), C-303/09, ECLI:EU:C:2011:483, 46 kohta.

⁽¹⁴⁸⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 6. lokakuuta 2011, komissio v. Italia ("Venetsia ja Chioggia I"), C-302/09, ECLI:EU:C:2011:634, 50 kohta.

⁽¹⁴⁹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 17.9.2015, komissio v. Italia ("Venetsia ja Chioggia II"), C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, 50 kohta.

⁽¹⁵⁰⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 3.7.2001, komissio v. Belgia, C-378/98, ECLI:EU:C:2001:370, 26 kohta.

150. Jos jompaakumpaa näistä velvoitteista tai mitä tahansa muuta takaisinperintäpäätöksessä vahvistettua velvoitetta rikotaan, seurauksena voi näin ollen olla SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaiseen toimeen ryhtyminen. Jos asianomaista velvoitetta ei ole täytetty takaisinperinnän määräaikaan mennessä, vaikka rikkominen on todettu, jäsenvaltioilla ovat edelleen määräajan umpeutumisen jälkeen velvoite panna täytäntöön sääntöjenvastaisen tuen takaisinperintä.
151. Takaisinperintävelvoite on tulokseen liittyvä velvoite. Tuen aiheuttaman kilpailun vääristymän poistamiseksi jäsenvaltioiden on tosiasiallisesti onnistuttava saamaan takaisinperittävä kokonaismäärä takaisin ⁽¹⁵¹⁾.
152. Komissio harkitsee järjestelmällisesti asian viemistä tuomioistuimen käsittelyyn, jos takaisinperintää ei ole saatu toteutettua, siitä riippumatta, mitkä syyt ovat johtaneet laiminlyöntiin ⁽¹⁵²⁾ ja mikä kansallinen hallinto tai elin on jäsenvaltion sisällä vastuussa takaisinperintävelvoitteen noudattamatta jättämisestä ⁽¹⁵³⁾.
153. Päätös asian viemisestä tuomioistuimen käsittelyyn kuuluu komission harkintavaltaan. Päätös tehdään tapauskohtaisesti ottaen huomioon objektiiviset perusteet, jäsenvaltion sitoutuneisuus ja päätöksen täytäntöön panemiseksi jo toteutetut toimet ⁽¹⁵⁴⁾. Komissio voi myös ottaa huomioon sen, onko tuki peritty osittain takaisin ja, jos on, miten suuri osuus tuesta on kyseessä.

6.1.2 SEUT-sopimuksen 260 artiklan 2 kohdan mukaiset toimet

154. SEUT-sopimuksen 260 artiklan 2 kohdassa määrätään, että jos komissio katsoo, ettei asianomainen jäsenvaltio ole täyttänyt 108 artiklan 2 kohdan mukaisessa tuomiossa vahvistettuja velvoitteitaan, komissio voi saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi annettuaan ensin tälle valtiolle tilaisuuden esittää huomautuksensa.
155. Viiteajankohta SEUT-sopimuksen 260 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun rikkomisen arvioimiseen on SEUT-sopimuksen 260 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti esitetyssä virallisessa ilmoituksessa asetettu määräaika ⁽¹⁵⁵⁾.
156. SEUT-sopimuksen 260 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn tarkoituksena on kannustaa velvoitteensa laiminlyönyttä jäsenvaltiota noudattamaan aiempaa velvoitteiden noudattamatta jättämisestä annettua tuomiota ja siten varmistaa unionin oikeuden tehokas soveltaminen. Molemmilla tässä määräyksessä vahvistetuilla seuraamuksilla, eli kiinteämääräisellä hyvytyksellä ja uhkasakolla, pyritään tähän tavoitteeseen.

⁽¹⁵¹⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 17.1.2018, komissio v. Kreikka ("United Textiles"), C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12, 34 kohta; unionin tuomioistuimen tuomio 24.1.2013, komissio v. Espanja ("Magefesa"), C-529/09, ECLI:EU:C:2013:31, 91 kohta. Tämä ei kuitenkaan vaikuta takaisinperintävelvoitteen rajoihin (ks. 2.4 jakso).

⁽¹⁵²⁾ Tämä ei kuitenkaan vaikuta tilanteeseen, jossa tuen takaisinperintä on osoitettu täysin mahdottomaksi.

⁽¹⁵³⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 30.9.2003, Köbler, C-224/01, ECLI:EU:C:2003:513, 31–33 kohta.

⁽¹⁵⁴⁾ Takaisinperintää koskevan vuoden 2007 tiedonannon antamisen jälkeen unionin tuomioistuin on antanut päätöksen useissa asioissa, jotka komissio on saattanut sen käsiteltäväksi SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan nojalla. Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 17.1.2018, komissio v. Kreikka ("United Textiles"), C-363/16, ECLI:EU:C:2018:12; unionin tuomioistuimen tuomio 9.11.2017, komissio v. Kreikka ("Larco"), C-481/16, ECLI:EU:C:2017:845; unionin tuomioistuimen tuomio 9.7.2015, komissio v. Ranska ("Marseillen ja Korsikan väliset merireitit"), C-63/14, ECLI:EU:C:2015:458; unionin tuomioistuimen tuomio 6.5.2015, komissio v. Saksa ("Deutsche Post"), C-674/13, ECLI:EU:C:2015:302; unionin tuomioistuimen tuomio 11.9.2014, komissio v. Saksa ("Biria Gruppe"), C-527/12, ECLI:EU:C:2014:2193; unionin tuomioistuimen tuomio 5.6.2014, komissio v. Italia ("Vapauttaminen valmisteverosta"), C-547/11, ECLI:EU:C:2014:1319; unionin tuomioistuimen tuomio 12.12.2013, komissio v. Italia ("Sähkön suositummuustariffi"), C-411/12, ECLI:EU:C:2013:832; unionin tuomioistuimen tuomio 17.10.2013, komissio v. Italia ("Alcoa"), C-344/12, ECLI:EU:C:2013:667; unionin tuomioistuimen tuomio 17.10.2013, komissio v. Kreikka ("Ellinikos Xrysos"), C-263/12, ECLI:EU:C:2013:673; unionin tuomioistuimen tuomio 10.10.2013, komissio v. Italia ("Ixfin"), C-353/12, ECLI:EU:C:2013:651; unionin tuomioistuimen tuomio 21.3.2013, komissio v. Italia ("Sardinia Ferries"), C-613/11, ECLI:EU:C:2013:192; unionin tuomioistuimen tuomio 28.6.2012, komissio v. Kreikka ("Hellenic Shipyards I"), C-485/10, ECLI:EU:C:2012:395; unionin tuomioistuimen tuomio 29.3.2012, komissio v. Italia ("Sardinian hotelliala"), C-243/10, ECLI:EU:C:2012:182; unionin tuomioistuimen tuomio 1.3.2012, komissio v. Kreikka ("Verovapaa vararahasto"), C-354/10, ECLI:EU:C:2012:109; unionin tuomioistuimen tuomio 13.10.2011, komissio v. Italia ("New Interline"), C-454/09, ECLI:EU:C:2011:650; unionin tuomioistuimen tuomio 6.10.2011, komissio v. Italia ("Venetsia ja Chioggia I"), C-302/09, ECLI:EU:C:2011:634; unionin tuomioistuimen tuomio 14.7.2011, komissio v. Italia ("Tremonti bis"), C-303/09, ECLI:EU:C:2011:483; unionin tuomioistuimen tuomio 5.5.2011, komissio v. Italia ("Messut"), C-305/09, ECLI:EU:C:2011:274; unionin tuomioistuimen tuomio 14.4.2011, komissio v. Puola ("Technologie Buczek"), C-331/09, ECLI:EU:C:2011:250; unionin tuomioistuimen tuomio 22.12.2010, komissio v. Slovakia ("Frucona Košice"), C-507/08, ECLI:EU:C:2010:802; unionin tuomioistuimen tuomio 22.12.2010, komissio v. Italia ("Hiljattain pörssiin listautuneet yritykset"), C-304/09, ECLI:EU:C:2010:812; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 13.11.2008, komissio v. Ranska ("Yleisen verolain 44 f §"), C-214/07, ECLI:EU:C:2008:619; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 19.6.2008, komissio v. Saksa ("Kahla/Thüringen"), C-39/06, ECLI:EU:C:2008:349; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 14.2.2008, komissio v. Kreikka ("Olympic Airways I"), C-419/06, ECLI:EU:C:2008:89; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 6.12.2007, komissio v. Italia ("Mesures urgentes en faveur de l'emploi"), C-280/05, ECLI:EU:C:2007:753.

⁽¹⁵⁵⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 17.9.2015, komissio v. Italia ("Venetsia ja Chioggia II"), C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611, 35 kohta.

157. Unionin tuomioistuin päättää seuraamuksista komission ehdotuksen perusteella (ehdotus ei kuitenkaan sido tuomioistuinta). Kun SEUT-sopimuksen 260 artiklan 2 kohdan mukaisessa toimesta ehdotetaan seuraamuksia, on tämä tehtävä niiden perusteiden mukaisesti, jotka esitetään säännöllisesti päivitettävässä komission tiedonannossa⁽¹⁵⁶⁾. Kyseisen tiedonannon mukaisesti seuraavat kolme perustavanlaatuista perustetta on otettava huomioon silloin, kun jäsenvaltiolle määrätään taloudellisia seuraamuksia: i) rikkomisen vakavuus; ii) rikkomisen kesto; ja iii) tarve varmistaa seuraamuksen varoittava vaikutus, jotta voidaan välttää rikkomisen toistuminen. Komissio pitää takaisinperintävelvoitteen rikkomista aina vakavana rikkomisena⁽¹⁵⁷⁾.
158. Komissio harkitsee järjestelmällisesti sellaisten asioiden saattamista unionin tuomioistuimen käsittelyyn SEUT-sopimuksen 260 artiklan 2 kohdan mukaisesti, joissa asianomainen jäsenvaltio ei ole noudattanut SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaista tuomiota⁽¹⁵⁸⁾.

6.2 Deggendorf-oikeuskäytäntö

159. Asiassa Deggendorf antamassaan tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi, että komissio voi todeta yritykselle annetun tuen soveltuvaksi sisämarkkinoille sillä ehdolla, että yritys maksaa takaisin aiemman sääntöjenvastaisen tuen, jonka osalta on otettava huomioon kyseisten tukien yhteisvaikutus⁽¹⁵⁹⁾.
160. Kun oikeudellisesti erilliset luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt muodostavat taloudellisen kokonaisuuden, niitä on kohdeltava unionin kilpailuoikeudessa tarkoitettuna yhtenä yrityksenä. Jotta aiempien ja suunniteltujen uusien tukien yhteisvaikutusta voidaan arvioida tällaisissa tapauksissa, komission on otettava huomioon se, mihin yritysyhtymään tuensaaja kuuluu⁽¹⁶⁰⁾.

7. LOPPUSÄÄNNÖKSET

161. Tämä tiedonanto korvaa takaisinperintää koskevan vuoden 2007 tiedonannon.
162. Komissio voi tarkistaa tätä tiedonantoa, mikäli sen valtiontukien takaisinperintää koskevissa käytännöissä tapahtuu tulevaisuudessa merkittävää kehitystä tai mikäli sovellettavissa unionin säännöissä tai oikeuskäytännössä tapahtuu tähän liittyviä muutoksia.
163. Jäsenvaltioiden viranomaiset voivat ottaa yhteyttä valtiontukien takaisinperintää koskeviin tiedusteluihin vastaavaan komission keskitettyyn yhteyspisteeseen, jonka osoite on comp-recovery-state-aid@ec.europa.eu.

⁽¹⁵⁶⁾ Komission tiedonanto EY:n perustamissopimuksen 228 artiklan soveltamisesta, SEC(2005) 1658 (EUVL C 126, 7.6.2007, s. 15), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna Euroopan komission verkkosivustolla julkaistuilla tiedonannoilla.

⁽¹⁵⁷⁾ Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 13.5.2014, komissio v. Espanja ("Valtiontueksi katsottava verotuksellinen toimenpide Baskimaalla"), C-184/11, ECLI:EU:C:2014:316, 69 kohta.

⁽¹⁵⁸⁾ Takaisinperintää koskevan vuoden 2007 tiedonannon antamisen jälkeen unionin tuomioistuin on antanut päätöksen useissa asioissa, jotka komissio on saattanut sen käsiteltäväksi SEUT-sopimuksen 260 artiklan 2 kohdan nojalla. Ks. unionin tuomioistuimen tuomio 14.11.2018, komissio v. Kreikka ("Hellenic Shipyards II"), C-93/17, ECLI:EU:C:2018:903; unionin tuomioistuimen tuomio 17.9.2015, komissio v. Italia ("Venetsia ja Chioggia I"), C-367/14, ECLI:EU:C:2015:611; unionin tuomioistuimen tuomio 17.11.2011, komissio v. Italia ("Työllisyyttä edistävät toimenpiteet II"), C-496/09, ECLI:EU:C:2011:740; unionin tuomioistuimen tuomio 13.5.2014, komissio v. Espanja ("Valtiontueksi katsottava verotuksellinen toimenpide Baskimaalla"), C-184/11, ECLI:EU:C:2014:316; yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 7.7.2009, komissio v. Kreikka ("Olympic Airways I"), C-369/07, ECLI:EU:C:2009:428; unionin tuomioistuimen tuomio 11.12.2012, komissio v. Espanja ("Magefesa II"), C-610/10, ECLI:EU:C:2012:781. Kaikissa näissä tuomioissa (lukuun ottamatta Valtiontueksi katsottavaa verotuksellista toimenpidettä Baskimaalla) unionin tuomioistuin määräsi sekä kiinteämääräisen hyvityksen että uhkasakon. Erityisesti asiassa Hellenic Shipyards tuomioistuin määräsi maksettavaksi 7 294 000 euron uhkasakon jokaiselta kuuden kuukauden jaksolta, jolla tuomioistuimen tuomion noudattamisen kannalta tarpeellisten toimenpiteiden toteuttaminen viivästyy, ja 10 miljoonan euron kiinteämääräisen hyvityksen; asiassa Venetsia ja Chioggia II tuomioistuin määräsi maksettavaksi 12 miljoonan euron uhkasakon jokaiselta kuuden kuukauden jaksolta, jolla tuomioistuimen tuomion noudattamisen kannalta tarpeellisten toimenpiteiden toteuttaminen viivästyy, ja 30 miljoonan euron kiinteämääräisen hyvityksen; asiassa Työllisyyttä edistävät toimenpiteet II tuomioistuin määräsi maksettavaksi uhkasakon, jonka määrä lasketaan kertomalla 30 miljoonan euron suuruinen perusmäärä sääntöjenvastaisen tuen, jonka takaisinperintää ei vielä ole toteutettu tai näytetty toteen kyseessä olevan ajanjakson päättyessä, prosenttiosuudella koko määrästä, joka vielä on perimättä takaisin kyseisen tuomion antamispäivänä, ja uhkasakko maksetaan kultakin kuuden kuukauden jaksolta, jolla SEUT-sopimuksen 108 artiklan mukaisen tuomioistuimen tuomion noudattamisen kannalta tarpeellisten toimenpiteiden toteuttaminen viivästyy (68 kohta), ja lisäksi tuomioistuin määräsi maksettavaksi 30 miljoonan euron kiinteämääräisen hyvityksen (97 kohta); asiassa Valtiontueksi katsottava verotuksellinen toimenpide Baskimaalla tuomioistuin määräsi maksettavaksi 30 miljoonan euron kiinteämääräisen hyvityksen (84 kohta); asiassa Olympic Airways II tuomioistuin määräsi maksettavaksi 16 000 euron uhkasakon jokaiselta päivältä, jolla tuomioistuimen tuomion noudattamisen kannalta tarpeellisten toimenpiteiden toteuttaminen viivästyy (127 kohta), ja 2 miljoonan euron kiinteämääräisen hyvityksen (150 kohta); asiassa Magefesa II tuomioistuin määräsi maksettavaksi 50 000 euron uhkasakon jokaiselta päivältä, jolla tuomioistuimen tuomion noudattamisen kannalta tarpeellisten toimenpiteiden toteuttaminen viivästyy (136 kohta), ja 20 miljoonan euron kiinteämääräisen hyvityksen (148 kohta).

⁽¹⁵⁹⁾ Ks. yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 15.5.1997, TWD v. komissio, C-355/95 P, ECLI:EU:C:1997:241, 25 ja 26 kohta.

⁽¹⁶⁰⁾ Ks. yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio 8.9.2009, AceaElectrabel v. komissio, T-303/05, ECLI:EU:T:2004:312, 163 kohta, sellaisena kuin se on vahvistettuna unionin tuomioistuimen tuomiolla 16.12.2010, AceaElectrabel v. komissio, C-480/09 P, ECLI:EU:C:2004:787.